

ÇOCUK SUÇLULUĞU VE ŞİDDET BAĞIMLILIĞINDA PSİKOSTATİK KURAM, ERGENLİKTE KOLON BOŞLUKLARI - İDEOLOJİK SIZINTI VE RİSK DAVRANIŞLARI

Mesut Kölçe¹

¹ Yüksek Lisans, bir kuruma bağlı değildir. • Orcid: 0009-0001-6285-6045

Yazışma Adresi/Correspondence: Mesut KÖLÇE
e-posta: mesutkolce@gmail.com

DOI: 10.32739/car.2025.9.2.240

Çocuk Suçluluğu ve Şiddet Bağlılığında Psikostatik Kuram ve Ergenlikte Kolon Boşlukları, İdeolojik Sızıntı ve Risk Davranışları

Psychostatic Theory in Childhood Delinquency and Violence Addiction, and Adolescent Column Gaps, Ideological Leakage, and Risk Behaviors

ÖZET

Çocuklukta oluşan bilişsel, duygusal ve davranışsal kolon boşlukları ve çatlaklar, ileriki yaşamda içsel stres, sosyal uyum problemleri ve davranışsal riskler için görünmeyen bir zemin oluşturur ve bu oluşum bireyin yaşam boyu işlevselliğini belirleyen temel yapı taşlarıdır (22). Bu çalışma da Psikostatik Kuram çerçevesinde 0-14 yaş aralığındaki çocuk ve ergenlerin gelişimsel risklerini ve kolon yapılarının psikososyal işlevlerini incelemektedir. Kuram, bireyin gelişimsel kolonlarını temel alan statik yapılar üzerinden, ideolojik, şiddet ve madde kullanımına yönelik riskleri değerlendirmektedir. Bu kolonlar; aidiyet, güven, özsaygı, anlam-değer, sınır bilinci, duygusal okuryazarlık ve beden algısı gibi temel psikolojik yapıları temsil eder. Kolonların sağlamlığı, bireyin stres, travma, ideolojik manipülasyonlar ve sosyal baskılar karşısındaki dayanıklılığını belirlerken, çatlak veya eksik kolonlar, riskli davranışlara açıklık yaratır. Psikostatik Kuram, klasik psikodinamik ve bilişsel gelişim yaklaşımlarından ayrılarak bireysel gelişimi statik ve taşıyıcı kolonlar metaforu üzerinden ele alır. Freud'un dürtü temelli açıklamaları ve Erikson'un sosyal kriz odaklı aşamaları, gelişimi dinamik süreçler olarak tanımlar; oysa Psikostatik Kuram, kolonların sağlamlığı ve boşlukları üzerinden risk davranışlarının kökensel nedenlerini somutlaştırır. Araştırmalar, çocuklukta duygusal, sosyal ve bilişsel eksikliklerin, ileriki yaşamda şiddet, madde kullanımı, zorbalık ve ideolojik radikalleşme ile ilişkili olduğunu göstermektedir (13-32). Psikostatik Kuram, bu ilişkileri kolon yapısı ve boşlukları üzerinden somutlaştırarak hem bireysel hem toplumsal riskleri açıklama kapasitesine sahiptir. Özellikle ergenlik döneminde limbik sistemin hızlı olgunlaşması ve prefrontal korteksin görece yavaş gelişimi, kolonların taşıyıcı işleviyle doğrudan etkileşim gösterir (36). Bu durum, aidiyet, güven, özsaygı, sınır bilinci ve duygusal okuryazarlık gibi kolonların sağlamlığı ile bireyin riskli davranışlara açıklığı arasındaki ilişkiyi güçlendirir. Ayrıca, ideolojik manipülasyon, akran zorbalığı ve madde kullanımı gibi dışsal riskler, kolon boşlukları üzerinden etkili olur. Çalışma, Psikostatik Kuram'ın kolonların izlenmesi, değerlendirilmesi ve güçlendirilmesine yönelik önleyici müdahaleler için bütüncül bir çerçeve sunduğunu ortaya koymaktadır. Sonuç olarak, kuram hem bireysel hem de toplumsal düzeyde şiddet, suç eğilim ve risk davranış ve bağımlılığını azaltmayı hedefleyen bilimsel bir yaklaşım sunmaktadır.

Anahtar kelimeler: Psikostatik Kuram, ergen gelişimi, kolon yapıları, ideoloji, şiddet, madde kullanımı, önleyici müdahale

ABSTRACT

This study argues that cognitive, emotional, and behavioral column gaps and fractures formed during childhood create an invisible foundation for internal stress, social maladjustment, and behavioral risks in later life, while also constituting the fundamental building blocks that determine an individual's lifelong functionality (22). Within the framework of Psychostatic Theory, it examines the developmental risks of children and adolescents aged 0-14 and the psychosocial functions of their column structures. The theory assesses risks related to ideology, violence, and substance use through static structures based on the individual's developmental columns. These columns represent essential psychological constructs such as belonging, trust, self-esteem, meaning and value, boundary awareness, emotional literacy, and body image. The solidity of these columns determines the individual's resilience against stress, trauma, ideological manipulation, and social pressures, whereas cracks or deficiencies in the columns increase susceptibility to risky behaviors. Unlike classical psychodynamic and cognitive developmental approaches, Psychostatic Theory conceptualizes individual development through the metaphor of static and structural columns. While Freud's drive-based explanations and Erikson's socially oriented developmental crises describe development as dynamic processes, Psychostatic Theory concretizes the root causes of risky behaviors through the solidity and gaps of these columns. Research indicates that emotional, social, and cognitive deficiencies in childhood are associated with violence, substance use, bullying, and ideological radicalization later in life (13-32). Psychostatic Theory clarifies these relationships by mapping them onto the column structures and their gaps, thereby offering the capacity to explain both individual and societal risks. Particularly during adolescence, the rapid maturation of the limbic system and the relatively slower development of the prefrontal cortex directly interact with the load-bearing functions of these columns (36). This interaction strengthens the relationship between the solidity of columns-such as belonging, trust, self-esteem, boundary awareness, and emotional literacy and the individual's vulnerability to risky behaviors. Moreover, external risks such as ideological manipulation, peer bullying, and substance use exert influence through these column gaps. In conclusion, this study demonstrates that Psychostatic Theory provides a comprehensive and preventive framework for monitoring, assessing, and reinforcing psychological columns. As a result, the theory offers a scientific approach aimed at reducing violence, criminal tendencies, and risky behaviors at both individual and societal levels.

Keywords: Psychosocial Theory, adolescent development, column structures, ideology, violence, substance use, preventive intervention

1. GİRİŞ

Psikostatik Kuram-Öz olarak tanımı, bireyin 0-14 yaş döneminde oluşan bilişsel, duygusal ve davranışsal yapıların zamanla görece durağan bir **“psikolojik temel”** hâline geldiğini ve tüm yaşam boyunca karar verme, duygu düzenleme, sosyal uyum ve davranış örüntülerini taşıyan statik bir mimari oluşturduğunu savunan bütüncül bir gelişim kuramıdır. Psikostatik Kuram, bireyin 0-14 yaş aralığında inşa ettiği psikolojik kolonlar üzerinden gelişimsel risklerini açıklayan özgün bir çerçevedir (22). Bu kolonlar aidiyet, güven, özsaygı, sınır bilinci, anlam-değer, duygusal okuryazarlık ve beden algısı vs. gibi temel psikolojik yapıları temsil eder. Kuram, çocuklukta oluşan kolon boşlukları veya çatlakların, ergenlik ve genç yetişkinlikte risk davranışları için görünmez bir zemin oluşturduğunu ileri sürer. Bu özgün kuram, bireyin davranışsal dayanıklılığını mimari bir yapı gibi ele alır, eğitimi ise bu yapının mühendisliği olarak tanımlar. Kurama göre birey, yaşamı boyunca öğrendiklerini, düşünsel süreçlerini ve toplumsal etkileşimlerini, erken yaşlarda oluşan **“taşıyıcı kolonlar”** üzerine inşa eder. Bu dönemde yaşanan olumsuz deneyimler, ihmaller veya sağlıklı öğrenmeler, onarılması zor hasarlar ve kırılmalar oluşturmaktadır. Psikostatik Kuram, nesillerin bilimsel, duygusal ve davranışsal gelişimini daha tutarlı ve öngörülebilir biçimde inşa etmenin mümkün olduğunu vurgular. İnsan gelişiminin rastlantısal değil, belirli statik temellere dayanan bilinçli bir sistemin sonucu olduğunu ileri sürer. Bu bağlamda 0-14 yaş aralığı, bireyin psikolojik gelişiminde kritik bir dönem olarak değerlendirilir ve bu dönemin yapının temelini oluşturduğunu savunmaktadır. Ergenlik, kimlik arayışının yoğunlaştığı bir dönemdir, “Ben kimim?” sorusu bireyin psikolojik kolonlarını sınar (33). Kolon boşlukları ve çatlaklar yalnızca bireysel zayıflıklara değil, aynı zamanda ideolojik ve toplumsal manipülasyonlara açıklık sağlar. Kuram, biyolojik süreçleri (limbik sistem ve prefrontal korteks gelişimi) (36) psikolojik kolonlarla birleştirerek riskli davranışların ortaya çıkış mekanizmalarını açıklar. Çocuk suçluluğu, şiddet eğilimleri ve bağımlılık davranışları, erken gelişimsel süreçlerdeki duygusal, bilişsel ve sosyal yapı taşlarının eksik veya dengesiz inşasından kaynaklanır (9). Bu süreçte çocuğun çevresel girdileri, ebeveyn-çocuk etkileşimleri ve duygusal regülasyon becerileri kolonların şekillenmesinde belirleyici rol oynar. Psikostatik Kuram, bu kolonları **“balığın, içinde yaşadığı su”** (23) metaforuyla açıklar. Çevre yalnızca etkileşimsel değil, aynı zamanda yapısal ve statik biçimde bireyin gelişimini belirler. Kuramın özgün yanı, bireyin psikososyal dengesini **“dinamik akış”** yerine **“statik yapıların dengesini”** üzerinden ele almasıdır. Geleneksel gelişim modellerinin aksine, Psikostatik Kuram öğrenme, algı, bağlanma, yürütücü işlevler ve sosyal etkileşimleri **“taşıyıcı kolonlar”** adı verilen yapısal bileşenler olarak ele alır. Kuram, bireyin neye dönüştüğünü değil, neyin üzerine dönüştüğünü açıklamasıyla özgündür ve kuramlar arası boşlukları birleştiren mimari bir üst yapı

modeli sunar. **Çocuk suçluluğu**, bireysel eğilimler ile çevresel koşulların çok boyutlu etkileşimlerinden doğan karmaşık bir olgudur. Son yıllarda yapılan çalışmalar, çocuk ve ergen davranışlarının nörogelişimsel süreçler, aile dinamikleri, sosyal öğrenme, bağlanma örüntüleri, akran etkisi ve sosyoekonomik koşullar arasında birbirini besleyen süreçlerle şekillendiğini göstermektedir. Bu durum, çocuk suçluluğunu yalnızca tek bir psikolojik, sosyolojik ya da biyolojik faktör üzerinden açıklamaya çalışan klasik modellerin sınırlarını ortaya koymaktadır. Çocuk ve ergen gelişiminin çok katmanlı doğası nedeniyle alan, disiplinler arası bir açıklama sistemine ihtiyaç duymaktadır. Bu gereksinim doğrultusunda (22) Psikostatik Kuram, çocuk ve ergen davranışlarını açıklamak amacıyla nörogelişimsel süreçleri, bilişsel-duygusal düzenleme mekanizmalarını, sosyal öğrenme kalıplarını ve aile-çevre etkilerini bütünleştiren yeni bir kuramsal çerçeveye sunmaktadır. Kuram, bireyin içsel psikostatikleri ile dışsal sosyal çevresini bir **“taşıyıcı kolon sistemi”** metaforu üzerinden açıklayarak devamlı bir çatışma içinde olduğunu savunmaktadır. Bu metafor, çocuğun davranışlarını oluşturan temel yapısal süreçleri bir binanın kolonlarına benzeterek, hangi kolonun zayıfladığı, hangi kolonun yıkılma riskinde olduğu veya hangisinin daha fazla yük taşıdığı üzerinden suç davranışının riskini modellemektedir. Böylece kuram, davranışı oluşturan bileşenlerin birbirinden bağımsız değil, bütüncül bir yapı içinde birbirini destekleyen veya zayıflatan fonksiyonlar olduğunu göstermektedir. Psikostatik Kuram’ın özgün değeri, mevcut klasik ve çağdaş kuramlar arasında köprü kuran çok katmanlı bir açıklama sistemi sunarak farklı bir bakışla ana statik yapı, temel kolon sistemi üzerinden açıklar. Kuram, Bandura’nın Sosyal Öğrenme Kuramı, Bowlby’nin Bağlanma Kuramı, Moffitt’in Gelişimsel Suçluluk Tipolojisi, Steinberg’in İkili Sistem Modeli, Farrington ve Hawkins’in risk-koruyucu faktör modelleri gibi çağdaş literatürlerin yapısal boşluğunu ortaya koyarak neden-sonuç ilişkisi bağlamında göreceli temel yapı sunmaktadır. Cicchetti ve Toth, istismar ve ihmali yalnızca bir “olay” olarak değil- çocukların biyolojik, psikolojik ve sosyal gelişim süreçlerini etkileyen uzun soluklu ve çok boyutlu bir deneyim olarak değerlendirir (9). Bu kuramların her birinin çocuk suçluluğunun yalnızca belirli bir yönünü ele aldığını, Psikostatik Kuram’ın ise bu açıklamaları tek bir bütünlük modelinde bir araya getirdiğini ve **şimdiye kadar tanımlanmayan statik bir yapıyı**, temel ana sistemin ayaklarını oluşturduğunu vurgular. Ayrıca Psikostatik Kuram, yalnızca kuramsal bir yapı olarak değil, ölçme, değerlendirme ve müdahale planlaması açısından da kullanılabilir bir araçtır. Kuramın kolon sistemine dayalı sorgulama adımları, riskli davranışların hangi gelişimsel süreçlerden beslendiğini belirleyerek hem önleyici hem de onarıcı müdahaleler için yol haritası oluşturur. Bu yönüyle kuram hem akademik araştırmacılar hem de sahada çalışan psikiyatry, adli psikologlar, sosyal hizmet uzmanları ve rehberlik uzmanları için pratik bir

değerlendirme modeli sunmaktadır. Psikostatik Kuram, biyolojik ve psikolojik yaklaşımlar arasında köprü kurar. Önceki kuramlar yalnızca biyolojik (örn. nörolojik) veya psikolojik açıklamalara odaklanırken, Psikostatik Kuram zihinsel süreçlerle biyolojik tepkileri statik kolonlar üzerinden açıklamayı amaçlar. Duygusal ve davranışsal süreçlerin bağlantısını kuram, duygusal durumların ve stresin fiziksel ve davranışsal tepkilerle ilişkisini gösterir. Motivasyon ve güdülenme süreçlerini de açıklayarak insan davranışlarının yalnızca dışsal uyaranlarla değil, içsel gerilim ve motivasyon süreçleriyle şekillendiğini vurgular. Kuram, psikopatoloji ile normal davranış arasındaki köprüyü kurarak, risk altındaki çocukların davranışlarını normal gelişim süreci ile patolojik davranışlar arasındaki etkileşim bağlamında değerlendirir. Temel varsayımları ve metaforları şunlardır:

İçsel gerginlik ve denge arayışı: İnsan davranışları sürekli bir içsel gerilim ve denge arayışıyla şekillenir. Suç, bağımlılık veya uyumsuz davranışlar bu gerilimi azaltma yollarıdır.

Biyopsikososyal etkileşim: Davranışlar yalnızca psikolojik veya biyolojik faktörlerle açıklanamaz, çevresel ve sosyal etkenlerle sürekli etkileşim içindedir.

Dinamik ve sistemik perspektif: İnsan davranışı bir sistem olarak görülür, her bir unsur (duygu, düşünce, biyolojik durum, çevre) diğerlerini etkiler ve dengede tutar.

Mimari metafor: Statik kolon metaforu, psikolojik yapının temel desteklerini simgeler, çökme veya zayıflama, davranış bozukluklarını (suç, bağımlılık) temsil eder. Balığın su metaforu ise çevresel etkenlerin sürekli etkisini ve bireyin uyum çabasını gösterir.

Kuramın bu metaforik açıklamaları hem içsel hem çevresel dinamikleri bütüncül şekilde açıklama amacını güçlendirir. Kuram, Freud'un psikoseksüel kuramı (14-15), Erikson'un psikososyal gelişim kuramı (11-12) ve Piaget'nin bilişsel gelişim evreleri (28) gibi klasik modellerin bıraktığı boşluklara alternatif bir yaklaşım sunar. Kolonlar arasında güven, özsaygı, anlam, yeterlik, aidiyet ve mahremiyet gibi temel yapılar bulunur. 0-14 yaş dönemi, bireyin yaşam boyu kişilik örgütlenmesi ve duygusal düzenleme kapasitesinin kritik belirleyicisidir. Kolonların sağlam biçimde inşa edilmesi, bireyin ileriki yaşlarda stres, travma ve sosyal baskılara karşı direnç geliştirmesini sağlar. Eksik, çatlak veya yanlış inşa edilen kolonlar, ergenlik ve yetişkinlikte şiddet, bağımlılık, suç davranışı veya kimlik krizlerine yatkınlığı artırır (22). Balık-su metaforu aynı zamanda kuramın ekolojik yönünü de vurgular (23). Çocuğun gelişimi yalnızca bireysel özelliklerine bağlı değildir, aile, eğitim, kültürel değerler ve medya aracılığıyla şekillenir (7). Temiz ve destekleyici bir çevrede gelişen "balık" (birey), psikostatik olarak dengede kalırken, toksik veya travmatik çevrelerde büyüyen bireyler, kolon inşasındaki kırılganlık nedeniyle

ilerleyen dönemlerde bilişsel, duygusal ve davranışsal sorunlarla karşılaşır. Bu model, gelişimsel psikopatoloji ile erken müdahale yaklaşımları arasında yapısal bir köprü kurar (3-9). Psikostatik Kuram, bireyin gelişimini "statik bilişsel, duygusal ve davranışsal kolonlar" üzerinden açıklayan bir yapısal modeldir. Dinamik kuramlardan (12, 14, 28) farklı olarak, gelişimin özünü sürekli dönüşüm yerine kalıcı statik oluşumlar üzerinden tanımlar. İlk on dört yıl, gelişimsel bağımlılığın yaşandığı ve çevrenin doğrudan "**statik yapıları**" biçimlendirdiği kritik bir dönemdir. Bu dönemde oluşan yapılar, yaşam boyu kişiliğin, bilişsel esnekliğin ve duygusal düzenin temelini oluşturur.

1.1. Psikostatik Kuramın Amacı

Bireyin 0-14 yaş arasında oluşan temel psikolojik yapı taşlarını (kolonları) tanımlamak, ölçmek ve güçlendirerek riskli, yıkıcı veya patolojik davranışların ortaya çıkmasını önlemek ve sağlıklı gelişim için koruyucu bir model sunmak.

Kuram üç temel hedefe dayanır:

1.1.1. Gelişimsel Yapının Haritasını Çıkarmak

Kuram der ki:

"İnsan gelişimi, rastlantısal değil, statik temeller üzerine kurulan **bilinçli bir sistemdir.**"

Bu nedenle Psikostatik Kuramın amacı:

30 kolonun, 4 eksen, 3 fazın ne olduğunu tanımlamak,

Bu kolonların hangi yaşta geliştiğini göstermek,

Her kolonun diğerleriyle ilişkisini açıklamak.

Yani: "**İnsanın iç mimarisini görünür kılmak.**"

1.1.2. Sorunu Semptomda Değil, Yapıda Yakalamak

Kuram, davranışı sonuç olarak görür.

Amaç:

Korku, öfke, bağımlılık, suç, zorbalık gibi davranışların **kolon eksikliklerinden doğduğunu** göstermek.

Semptom odaklı değil **yapı odaklı** bir değerlendirme geliştirmek.

Psikolojide "**neden**" sorusunu mekanik ve ölçülebilir hale getirmek.

Bu nedenle kuram öncelikle:

"Davranışı değil, davranışı doğuran statik boşluğu" hedefler.

1.1.3. Ölçülebilir ve Klinik Olarak Kullanılabilir Bir Sistem Kurmak

Amaçlardan biri de:

Kolonların ölçeklerle ölçülebilmesi,

Risk davranışlarıyla istatistiksel ilişkisinin kurulması,

Klinik uygulamada **erken uyarı sistemi** olarak kullanılabilmesi.

Yani kuram şunu amaçlar:

“Riskli ortaya çıkmadan önce tespit etmek.”

1.1.4. Kuramın En Kısa Felsefi Özeti

Davranışı değiştirmek için önce yapıyı onarmak gerekir.

1.1.5. Kuramın Nihai Hedefi

Sağaltım değil, gelişimsel korunma.

Yani bu kuram sadece sorunları tedavi etmeyi değil,

Sağlıklı kimlik,

Sağlam benlik,

Güvenli sosyal varoluş inşa etmeyi hedefler.

Sorun oluşmadan önce kolonları güçlendirmek- Risk davranışını başlamadan engellemek- Yapısal boşlukların önüne geçmek- Koruyucu ve önleyici gelişimsel çerçeve oluşturmak. Bu nedenle kuram: Öncelikle tedavi odaklı olmaktan ziyade “Önleyici- koruyucu- gelişimsel” odaklı olmayı amaç edinir.

2. İDEOLOJİ VE ŞİDDETİN KOLONLARA SIZMASI VE ÖNLEYİCİ ÇERÇEVE

Çocuk suçluluğunu açıklamaya yönelik kuramlar tarihsel olarak biyolojik, psikolojik ve sosyolojik yaklaşımlar arasında dağılmış olsa da son 20 yılda literatür, gelişimsel ve kapsamlı modellerin daha açıklayıcı olduğunu ortaya koymuştur. Nörogelişimsel süreçler, aile içi dinamikler, sosyal öğrenme ve çevresel stresörler arasındaki etkileşimlerin suç davranışını şekillendirdiğine dair güçlü kanıtlar mevcuttur (25.35). Bu nedenle güncel çalışmalar, tek bir nedene dayalı açıklamalar yerine çok boyutlu modelleri tercih etmektedir. Çocuk ve ergen beyninin, özellikle prefrontal korteks, limbik sistem, yürütücü işlevler ve dürtü kontrolü açısından henüz tam olgunlaşmamış olması, bu dönemde risk alma davranışlarının artmasına yol açmaktadır. Steinberg’in (2010)- (35) İkili Sistem Modeli, ergenlikte duygusal-ödül sisteminin (limbik yapı) bilişsel kontrol sistemine göre daha hızlı geliştiğini ve bu nedenle davranışsal kontrolün zayıflayabileceğini ileri sürer. Bu model, Psikostatik Kuram’ın “**Dürtü Kontrolü Kolonu**” ve “**Duygusal Düzenleme Kolonu**” ile doğrudan uyum içindedir. Her iki yaklaşım da davranışın temelini oluşturan nöropsikolojik süreçlere vurgu yapmaktadır. Bowlby’nin Bağlanma Kuramı ise erken dönemde bakım veren-çocuk ilişkisinin duygusal güven, öz düzenleme ve sosyal yeterlilik üzerindeki etkisini vurgular. Güvensiz veya kopuk bağlanma örüntüleri, ilerleyen yaşlarda saldırganlık, madde kullanımı ve yasa dışı davranışlarla ilişkilendirilmiştir. Psikostatik Kuram’da

bu örüntüler, “**Temel Güven ve İlişki Kolonu**”nun işlevsel zeminini oluşturur. Kolonun zayıflığı, çocuğun kendilik algısını ve sosyal uyumunu olumsuz etkileyerek davranışsal riskleri artırabilir (22).

2.1. Sosyal Öğrenme ve Şiddet

Sosyal öğrenme süreçleri de çocuk suçluluğunun önemli belirleyicilerindedir. Bandura’nın (1977) (4) Sosyal Öğrenme Kuramı, davranışların model alma, pekiştirme ve gözlem yoluyla oluştuğunu ileri sürer. Akran grubunun davranış modellerine yüksek duyarlılık gösteren ergenlerde, özellikle antisosyal akranlarla temas, riskli davranışların öğrenilmesini kolaylaştırır. Psikostatik Kuram’da “**Sosyal Model Kolonu**”, bu mekanizmaya karşılık gelir ve çocuğun çevresindeki etkili aktörlerin davranış örüntülerini içselleştirmesiyle doğrudan ilişkilidir. Moffitt’in (1993) (25) Gelişimsel Suçluluk Tipolojisi de Psikostatik Kuram ile bütünleştirilebilir. Moffitt, suç davranışının yaşam boyu süreklilik gösteren tip (life-course persistent) ve ergenlikte sınırlı tip (adolescence-limited) olarak iki farklı şekilde ortaya çıktığını belirtmiştir. Psikostatik Kuram’ın kolonları arasındaki işlevsel farklılıklar, bu iki tip davranışı ayırt etmek için kullanılabilir. Örneğin, yaşam boyu süreklilik gösteren suçlulukta birçok kolon eş zamanlı olarak zayıfken, ergenlikte sınırlı suçlulukta yalnızca sosyal model kolonunda işlevsel bozulma görülebilir. Farrington (2005)- (13), Hawkins ve Catalano (1992) (19) gibi araştırmacılar, risk-koruyucu faktör modelleriyle, bireysel özellikler, aile ortamı, okul başarısı, akran ilişkileri ve toplumsal bağlam gibi çok sayıda etkenin çocuk suçluluğunu etkilediğini göstermiştir. Psikostatik Kuram, bu risk faktörlerini kolon yapısına entegre ederek, her faktörü bağımsız değil, birbirini etkileyen yapısal sistemler olarak ele alır. Bu bütünleşik yaklaşım hem risk değerlendirmesi hem de müdahale planlaması açısından fonksiyonel bir çerçeve sunar. Tüm bu literatür, çocuk suçluluğunun yalnızca bireysel psikopatolojiden ya da sosyal çevreden kaynaklanmadığını, bunun yerine çok boyutlu mekanizmaların karşılıklı etkileşimiyle ortaya çıktığını göstermektedir. Psikostatik Kuram’ın özgün katkısı, bu mekanizmaları yapı metaforu ile somutlaştırması ve değerlendirmeyi “**kolonlar arası işlevsel ilişkiler statüsü**” üzerinden sistematik bir analiz yöntemi ile sunmasıdır. Toplumsal ve ideolojik manipülasyonlar, Psikostatik Kuram perspektifinde, bireyin çocukluk döneminde inşa ettiği kolonlardaki boşluklar üzerinden ergenin düşünce ve davranışlarını şekillendirir. Kuram, kolonları bireyin psikolojik dayanıklılığının temel yapıları olarak tanımlar aidiyet, anlam, güven, özsaygı, sınır bilinci ve duygusal düzenleme gibi kolonlar, çocuğun ileriki yaşamda karşılaşacağı sosyal ve duygusal zorluklara karşı tampon işlevi görür (22). Kolonlardan herhangi birinde eksiklik veya çatlak oluşması, yalnızca bireysel zayıflığa yol açmakla kalmaz, aynı zamanda ergenin sosyal ve ideolojik etkilere açıklığını artırır. Ergenlik dönemi, kimlik inşasının yoğunlaştığı ve

aidiyet duygusunun kritik önem kazandığı bir evredir. Bu süreçte kolonlardaki boşluklar, özellikle aidiyet ve anlam kolonlarındaki eksiklikler, ergenin sosyal çevresinde hızlı ve net çözümler sunan ideolojilere veya radikal gruplara yönelmesini kolaylaştırır. Psikostatik Kuram'a göre ideoloji, bu kolon boşluklarını dolduran sahte bir yapı olarak işlev görür. Genç bireyin eksik kalan aidiyet ve anlam duygusunu taklit eder ve geçici bir psikolojik denge sunar. Bu sahte denge, ergenin güçlü bir bağ kurmasına yol açar çünkü ideolojik yapı, güç, statü ve grup üyeliği gibi psikolojik kolonlarda eksik olan ihtiyaçları karşılar (4). Kuramın bakış açısıyla, kolon boşlukları yalnızca bireysel psikolojik kırılmalıkları değil, aynı zamanda sosyal manipülasyonlara karşı bir "açık kapı" işlevi görür. Örneğin, aidiyet kolonunda çatlak olan bir ergen, kendi sosyal grubunda kabul görme veya toplumsal normları sorgulamadan kabullenme ihtiyacı hisseder. Bu boşluğu dolduran ideolojik mesajlar, ergenin bilişsel ve duygusal kolonlarına nüfuz eder. Birey, eleştirel düşünme kapasitesi sınırlı olduğu için bu ideolojik etkileri fark etmeden içselleştirebilir. Benzer şekilde, anlam kolonundaki boşluk, bireyin yaşamın amaç ve değerlerini sorgulamasına yol açar. Hızlı çözüm sunan radikal anlatılar, bu boşluğu doldurarak ergenin yaşam deneyimini yapılandırır. Psikostatik Kuram, bu süreci hem bireysel hem de ekolojik düzeyde açıklar. Bireysel düzeyde kolon boşlukları, ergenin duygusal regülasyon kapasitesini zayıflatır. Bu durum öfke patlamaları, risk alma davranışları veya grubun kurallarına uyum sağlama eğilimi ile gözlemlenebilir. Ekolojik düzeyde ise aile, okul, medya ve kültürel değerler kolon boşluklarını pekiştirebilir veya dengeleyebilir. Örneğin, eleştirel düşünmeyi teşvik eden bir aile ve okul ortamı, aidiyet ve anlam kolonlarının eksikliklerini dengeleyerek ergenin ideolojik manipülasyonlara karşı direncini artırabilir. Sonuç olarak, Psikostatik Kuram'a göre kolon boşlukları, ideolojik ve toplumsal manipülasyonların ergen üzerinde etkin olmasını sağlayan kritik psikolojik zeminlerdir. İdeolojiler, bu boşlukları dolduran geçici ve sahte yapılar olarak işlev görür. Güç, statü, aidiyet ve anlam duygusu sunarak ergeni kendi etkisi altına alır. Bu süreç, yalnızca bireysel psikolojik kırılmalıklarla açıklanamaz, aynı zamanda sosyal, kültürel ve politik dinamiklerin kolon inşası üzerindeki etkileriyle birlikte ele alınmalıdır. Psikostatik Kuram çerçevesinde, sosyal öğrenme süreci, bireyin çocuklukta inşa ettiği kolonların bütünlüğü ve dayanıklılığı ile doğrudan ilişkilidir. (4) Sosyal öğrenme kuramı, şiddetin gözlem yoluyla öğrenilebileceğini ortaya koyarken, Psikostatik Kuram bu mekanizmayı ergenin kolon yapıları üzerinden açıklar. Ergen, akran grubunda veya medya aracılığıyla şiddetin ödüllendirildiğini gözlemlediğinde, bu davranışı içselleştirme olasılığı artar. Ancak bu süreç, kolonların sağlığına bağlı olarak farklı hız ve yoğunlukta gerçekleşir. Özsaygı, aidiyet, sınırlı bilinci ve duygusal okuryazarlık kolonları eksik veya çatlak bireylerde, şiddetli model olarak alma eğilimi belirgin şekilde yükselir. Örneğin, aidiyet kolonunda boşluk olan

bir ergen, sosyal grubunun kabulünü kazanmak amacıyla agresif davranışları benimseyebilir. Anlam ve değer kolonunda eksiklik yaşayan bir birey ise şiddetli güç ve statü elde etme yolu olarak algılayabilir. Duygusal regülasyon kolonlarının zayıf olduğu durumlarda, öfke ve hayal kırıklığı gibi duygular hızlı ve yoğun bir şekilde ortaya çıkar, bu da şiddetin gözlemlenmesiyle tetiklenen davranışsal yanıtı güçlendirir. Kuramın bakış açısına göre ideoloji, bu kolon boşluklarını dolduran yalnızca bilişsel değil, aynı zamanda davranışsal bir çerçeve olarak işlev görür. Ödüllendirilen şiddet davranışları, ergenin kolonlarındaki eksikliği tamamlayan geçici bir yapı sağlar. Güç, statü veya aidiyet hissi sunarak ergenin davranışlarını yönlendirir. Bu süreç, sadece bireyin düşünce dünyasını değil, aynı zamanda davranışsal tercihlerini de şekillendirir (5). Örneğin, prefrontal korteks kolonları yeterince olgunlaşmamış bir birey, gözlemlendiği agresif davranış planlama ve olası sonuçlarını değerlendirme kapasitesinden yoksun olarak uygulamaya koyabilir. Ayrıca Psikostatik Kuram, kolonlar ile çevresel faktörler arasındaki etkileşimi vurgular. Medya içerikleri, okul ortamı, akran grubu ve aile dinamikleri, kolonların zayıflığını pekiştirebilir veya dengeleyebilir. Destekleyici bir çevrede büyüyen ergen, gözlemlendiği şiddet davranışlarını eleştirel bir filtreden geçirerek içselleştirmemeyi öğrenebilir. Öte yandan, çatlak kolonlara sahip ve çevresel desteği sınırlı bir birey, şiddetli hem bilişsel hem de davranışsal olarak modelleme eğiliminde olur. Sonuç olarak, Psikostatik Kuram'a göre sosyal öğrenme yoluyla edinilen şiddet davranışları, kolon boşlukları ve çevresel etkileşimlerin birleşimiyle açıklanabilir. Şiddet, yalnızca bir davranış modeli değil, aynı zamanda kolonlardaki eksiklikleri dolduran ideolojik ve sosyal bir araç olarak ergenin yaşamına nüfuz eder. Bu bakış açısı, davranışsal risklerin yalnızca bireysel psikolojik kırılmalıklardan değil, aynı zamanda ekolojik ve yapısal faktörlerden kaynaklandığını ortaya koyar.

2.2. Önleyici Çerçeve

Psikostatik Kuram'a göre önleyici müdahaleler, ergenlikte ortaya çıkabilecek risk davranışlarını engellemek için kolonların onarımı ve güçlendirilmesine odaklanır. Bu çerçevede kolonlar, bireyin psikolojik dayanıklılığını ve toplumsal uyum kapasitesini temsil eden temel yapı taşlarıdır. Kolon boşlukları, yalnızca bireysel kırılmalıklara yol açmakla kalmaz, aynı zamanda ideolojik ve sosyal manipülasyonlara açıklık oluşturur. Bu nedenle, önleyici stratejiler hem bireysel hem de ekolojik düzeyde ele alınmalıdır.

2.2.1. Eğitim

Psikostatik Kuram'a göre eğitim, kolonların inşasında merkezi bir rol oynar. Eleştirel düşünme, değerler eğitimi ve empati temelli müfredatlar, çocukların anlam ve aidiyet kolonlarını güçlendirir (22). Bu yaklaşım, yalnızca bilgi aktarımına dayalı klasik eğitim anlayışının ötesine geçer. Çocuklara yaşam deneyimlerini anlamlandırma ve sosyal

bağlamda sorumlu kararlar alma becerisi kazandırır. Kolonların sağlamlığı, bireyin ideolojik veya sosyal baskılara karşı direnç geliştirmesini sağlar. Örneğin, anlam kolonunu güçlendiren eğitim programları, ergenin hızlı ve yüzeysel ideolojilere kapılma eğilimini azaltır.

2.2.2. Aile Rehberliği

Aile, kolonların erken dönemde şekillendiği en kritik ekolojik birimdir. Psikostatik Kuram'a göre ebeveyn rehberliği, çocukta güven, sınır bilinci ve duygusal regülasyon kolonlarının güçlenmesini sağlar. Ebeveynlere tutarlı sınırlar koyma, şiddetsiz iletişim kurma ve çocuğun duygusal ihtiyaçlarını fark etme becerileri kazandırmak, kolonların dayanıklılığını artırır (22). Bu süreç, çatlamış kolonları onarır ve ergenin duygusal dalgalanmalara karşı daha dirençli hâle gelmesini sağlar (6). Örneğin, aile ortamında düzenli ve güvenli bir bağ kuran çocuk, sosyal gruplardaki manipülasyonlara karşı daha eleştirel ve bağımsız karar alabilir.

2.2.3. Sosyal Programlar

Psikostatik Kuram, kolonların yalnızca bireysel müdahalelerle değil, sosyal çevre aracılığıyla da güçlendirilebileceğini vurgular. Gençlerin spor, sanat, kültürel etkinlikler ve gönüllülük gibi sağlıklı aidiyet alanlarına yönlendirilmesi, kolon boşluklarını doldurur ve ideolojik manipülasyonların çekiciliğini azaltır. Bu tür sosyal aktiviteler, ergenin aidiyet, anlam ve sosyal bağlanma kolonlarını doğrudan besler. Grup içi statü veya güç arayışını sağlıklı ve yapıcı yollarla karşılamasını mümkün kılar. Aynı zamanda, kolektif deneyim ve sorumluluk, ergenin empati ve duygusal regülasyon kolonlarını pekiştirir. Bu önleyici stratejiler, Psikostatik Kuram perspektifinde yalnızca bireysel gelişimi desteklemekle kalmaz, aynı zamanda toplumsal düzeyde şiddeti ve riskli davranışları azaltmaya hizmet eden bütüncül bir müdahale çerçevesi sunar. Kolonları güçlendiren eğitim, aile rehberliği ve sosyal programlar, ergenin hem psikolojik dayanıklılığını artırır hem de ideolojik ve toplumsal manipülasyonlara karşı uzun vadeli direnç sağlar. Böylece kuram, bireysel psikolojik yapıları toplumsal ve kültürel bağlamdan bağımsız düşünmeyen sistematik bir müdahale modelini ortaya koyar.

3. PSİKOSTATİK KURAM VE KOLON SİSTEMİ

Psikostatik Kuram, çocuk ve ergen davranışlarını bir **"psikolojik yapı"** metaforu üzerinden açıklayarak, davranışın dayandığı temel işlevsel sistemleri **kolonlar** şeklinde kavramsallaştırır. Kurama göre bireyin gelişimi, tıpkı bir binanın taşıyıcı kolonları gibi birbirine bağımlı, karşılıklı etkileşim hâlinde çalışan yapısal unsurlardan oluşur. Her kolon, çocuğun davranışsal uyumunun belirli bir yönünü temsil eder. Kolonlardan birinin zayıflaması davranışsal riskleri artırırken, kolonlar arasındaki işlevsel dengesizlik suç davranışına zemin hazırlayabilir. Bu yaklaşım, nörogelişimsel araştırmalar (Steinberg, 2010)

(35), bağlanma literatürü (Bowlby, 1988) (6), sosyal öğrenme kuramı (Bandura, 1977) (4), gelişimsel suçluluk tipolojisi (Moffitt, 1993) (25) ve çoklu risk modelleri (Farrington, 2005 (13); (Hawkins & Catalano, 1992) (19) ile uyumlu bütüncül bir çerçeveye sunar.

3.1. Ergen Beyni ve Kolonların Taşıyıcı İşlevi

Ergenlik dönemi, bireyin psikolojik kolonlarının hem nörobiyolojik hem de çevresel etkileşimlerle şekillendiği kritik bir evredir. Bu süreçte limbik sistem ve prefrontal korteksin gelişimi, kolonların taşıyıcı işlevini doğrudan etkiler (16-27-36). Limbik sistem duygusal tepkiler, ödül arayışı ve dürtülerin merkezini oluştururken, prefrontal korteks planlama, karar verme, dürtü kontrolü ve uzun vadeli sonuçları değerlendirmeden sorumlu yürütücü işlevleri yönetir (34). Ergenlikte limbik sistemin hızlı olgunlaşmasına karşın prefrontal korteksin daha yavaş gelişmesi, nörobiyolojik bir dengesizlik yaratır. Bu dengesizlik risk alma, impulsif davranış ve duygusal dalgalanmaların artmasına yol açar. Psikostatik Kuram, kolonları bu dengesizliği düzenleyen yapısal destekler olarak tanımlar. Aidiyet, güven, özsaygı, sınır bilinci, anlam-değer ve duygusal okuryazarlık kolonları, limbik sistemin aşırı aktivitesine karşı bir **"psikolojik iskelet"** işlevi görerek davranışların regülasyonuna yardımcı olur. Örneğin sağlam bir özsaygı kolonu, ergenin sosyal onay arayışında şiddet, madde kullanımı veya riskli davranışlara yönelmesini engelleyebilir. Güven ve sınır kolonları, dürtüsel davranışları yöneterek prefrontal korteksin henüz gelişmekte olan işlevlerini destekler. Anlam ve değer kolonları, ergenin kısa vadeli ödüller yerine uzun vadeli sonuçları dikkate almasını kolaylaştırır. Duygusal okuryazarlık kolonları ise limbik sistemden gelen yoğun duyguları anlamlandırma ve düzenleme kapasitesini güçlendirir. Buna karşılık kolonlar eksik, çatlak veya olumsuz biçimde gelişmişse, taşıyıcı yapı zayıflar. Limbik sistemin aşırı aktivitesi prefrontal korteksin düzenleyici etkisi olmadan doğrudan davranışlara yansır. İmpulsif, saldırgan veya riskli davranışların artması bu nedenle kaçınılmazdır (27-36). Aidiyet kolonundaki boşluk, ergeni sosyal kabul arayışını şiddet, akran baskısı veya riskli grup davranışlarıyla karşılamaya iterken, sınır ve güven kolonlarındaki zayıflık dürtüsel öfke patlamaları ve riskli kararları artırır. Psikostatik Kuram bu nedenle kolonların hem psikolojik dayanıklılık hem de nörobiyolojik denge için kritik olduğunu vurgular. Kolon sistemi, limbik sistemin doğal yoğunluğunu yönetirken prefrontal korteksin eksik veya gecikmiş işlevlerini tamamlayıcı yapı taşları sunar. Bu bağlamda ergenlikte kolonların güçlendirilmesi, duygusal-sosyal uyumun yanı sıra bilişsel esneklik ve davranışsal regülasyon için de yaşamsal öneme sahiptir.

3.2. Psikostatik Kolon Sistemi ve Suça Yönelim

Psikostatik Kuram, kolonların birbirine bağımlı işlevsel bir yapı oluşturduğunu ve bu yapıda ortaya çıkan

bozulmaların suç davranışı riskini artırdığını ileri sürer. Kolonlar yalnızca bireysel psikolojik dayanıklılığı şekillendirmez; aynı zamanda nörogelişimsel süreçlerle, sosyal çevreyle ve gelişimsel risk faktörleriyle etkileşim hâlinindedir. Nörogelişimsel literatür (35) ergenlikte yürütücü işlevlerin geç olgunlaştığını, bağlanma literatürü (6) erken ilişkilerin güven, öz düzenleme ve sosyal yeterlilik üzerindeki etkisini, sosyal öğrenme kuramı (4) davranışların model alma yoluyla pekiştiğini, gelişimsel suçluluk tipolojisi (25) suç davranışının süreklilik veya geçicilik gösterdiğini, çoklu risk modelleri (13,19) ise aile, okul, akran ve çevresel faktörlerin karşılıklı etkileşimini vurgular. Psikostatik Kuram bu geniş literatürü kolon sistemine entegre eder. Her risk faktörü bağımsız bir etken olarak değil, kolonların işlevsel dengesini etkileyen bir yapı unsuru olarak değerlendirilir. Böylece kuram hem açıklayıcı teorik bir model sunar hem de uygulayıcılar için sistematik bir değerlendirme çerçevesi oluşturur.

3.2.1. Temel Güven ve İlişki Kolonu

Bu kolon, çocuğun erken dönem bakım deneyimleri, bağlanma örüntüleri ve güvenli ilişkiler oluşturma kapasitesini içerir. Güvenli bağlanma → duygusal düzenleme, özsaygı, sosyal uyum- Kaygılı/kaçınan bağlanma → saldırganlık, güvensizlik, ilişki problemleri- Dağınık bağlanma → yüksek riskli davranışlar, travma tepkileri. Olarak ortaya çıkar. Bu kolonun zayıflığı, çocuk suçluluğu literatüründe “**ilişkisel kırılmalık**” olarak adlandırılan yapıyla ilişkilidir. Özellikle kronik aile çatışması, ihmal, duygusal yoksunluk ve ebeveyn tutarsızlığı kolonun işlevini zayıflatır. Psikostatik Kuram’da bu kolon zayıf olduğunda, çocuk kendilik algısında kırılmalar yaşar. Güvenli ilişki kurma yerine kaotik ilişki modellerine yönelir. Duygusal ihtiyaçlarını uygunsuz davranışlarla karşılamaya çalışabilir. 0-14 yaş döneminde yeterli biçimde desteklenmeyen gelişimsel süreçler, ya da toksik öğrenim süreçleri, Psikostatik Kuram’a göre taşıyıcı kolonların sağlıklı oluşumunu engeller. Bu durumda birey, istemsiz biçimde oluşan bu zayıf kolon yapısını tüm kişilik sistemine taşır, kolonlardaki yapısal bozukluk zamanla kalıcılaşarak olumsuz davranış örüntülerinin statik şekilde sabitlenmesine ve keskinleşmesine yol açar.

3.2.2. Duygusal Düzenleme Kolonu

Bu kolon, çocuğun duygularını tanıma, ifade etme, düzenleme ve uygun tepki verme kapasitesini temsil eder. Nörogelişimsel araştırmalar, duygusal düzenlemenin prefrontal korteksin olgunlaşma düzeyiyle güçlü bir ilişkisi olduğunu göstermektedir. Bu kolondaki zayıflık, Patlayıcı öfke- Agresif davranışlar- İmpulsif karar verme- Madde kullanımına yönelim gibi riskleri artırır. Psikostatik Kuram’ın bu kolonu, Steinberg’in (35) ödül-duyarlılığı yüksek ergenlik modelindeki limbik aktivasyon fazlalığı ile doğrudan ilişkilidir.

3.2.3. Dürtü Kontrolü ve Yürütücü İşlevler Kolonu

Bu kolon, davranışları planlama, erteleme, sonuç öngörme, inhibisyon ve bilişsel esneklik gibi yürütücü işlev süreçlerini kapsar. Eksik olduğunda, Pervasif dikkatsizlik, Risk alma davranışları, anlık karar verme, suç davranışına eşlik eden dürtüsellik görülebilir. Bu kolonun zayıflığı hem antisosyal davranışlarla hem de akademik başarısızlıkla bağlantılıdır. Modern kriminoloji, kronik suçluluk tipinin en güçlü belirleyicisinin dürtü kontrolü ve yürütücü işlev yetersizliği olduğunu göstermektedir.

3.2.4. Sosyal Model ve Rol Öğrenimi Kolonu

Bandura’nın (4) sosyal öğrenme ilkeleriyle uyumlu olarak, bu kolon çocuğun aile, akran ve çevredeki davranış modellerini nasıl içselleştirdiğini açıklamaktadır. Bu kolon güçlü olduğunda, Pozitif rol modeller, Sağlıklı akran ilişkileri, Prososyal davranış örnekleri çocuğun uyumunu güçlendirir. Zayıf olduğunda ise, antisosyal akranlara yönelim, suça teşvik eden çevresel modeller, zorbalık davranışlarının taklidi gibi riskler artar. Ergenlik döneminde “**akran etkisinin**” en belirleyici kolon olması, nörobilimsel olarak ödül sisteminin sosyal geri bildirimde duyarlılığı ile açıklanır.

3.2.5. Kimlik Gelişimi ve Kendilik Kolonu

Erikson’un (11,12) psikososyal gelişim kuramıyla uyumlu olarak, bu kolon çocuğun kendilik algısı, değer sistemi, amaç duygusu ve kimlik bütünlüğü bileşenlerini içerir. Zayıf olduğunda, kimlik dağınıklığı, aidiyet boşlukları, grup baskısına aşırı açık olma, “**Suç kimliğinin**” çekici hâle gelmesi görülebilir. Moffitt’in (25) yaşam boyu suçlularında görülen “**erken kimlik bozuklukları**”, bu kolonun kritik işlevini destekler niteliktedir.

3.2.6. Sistemsel Baskı ve Çevresel Yük Kolonu

Psikostatik Kuram’ın özgün yönlerinden biri, birey yalnızca içsel süreçlerle değil, sistemsel zorlanmalarla da değerlendirilir. Bu kolon, çocuğun içinde yaşadığı sosyal çevrenin yük düzeyini içerir. Yoksulluk- Aile içi stres- Dışlanma- Göç travmaları- Mahalle suç oranı- Okul başarısızlığı- Toplumsal adalet algısızlığı gibi. Bu kolon, çocuğun yapısal baskılara maruz kalıp kalmadığını belirler ve diğer kolonların kapasitesini doğrudan etkiler.

3.2.7. Kolonlar Arası Etkileşim Psikostatik Denge

Psikostatik Kuram’ın temel ilkesi, riskin tek bir kolonun zayıflığıyla değil, kolonlar arasındaki **denge bozulduğunda** ortaya çıktığıdır. Örneğin, Dürtü kontrolü iyi olsa bile sosyal model kolonunda bozulma → akran baskısıyla riskli davranış. Temel güven güçlü olsa bile çevresel yük kolonu aşırı baskı içeriyorsa → dışlanma-saldırganlık döngüsü. Duygusal düzenleme zayıfsa → tüm kolonların işlevinde dalgalanma oluşturur. Bu nedenle kuram, değerlendirmede “**kolon skorları**” yerine “**kolon ilişkileri**” ni öncelikli olarak inceler.

4. STATİK BOŞLUK VE İDEOLOJİK ÇÖKÜŞ

Psikostatik Kuram'a göre, bireyin 0-14 yaş aralığında inşa ettiği psikolojik kolonlar, yaşam boyu davranış, kimlik ve değer sisteminin temelini oluşturur. Bu kolonlar, aidiyet, güven, özsaygı, sınır bilinci, anlam-değer ve duygusal okuryazarlık gibi yapı taşlarından oluşur. Ancak kolonların eksik, çatlak veya yanlış biçimde inşa edilmesi, bireyde “statik boşluk” olarak adlandırılan yapısal kırılmalara yol açar. Statik boşluklar, ergenlik ve genç yetişkinlik döneminde ideolojik manipülasyonlara, riskli davranışlara ve sosyal baskılara karşı açıklık sağlayan görünmez kapılar oluşturur (22). Bu perspektiften bakıldığında, ideolojik çöküş yalnızca bilişsel veya ahlaki bir sorun değildir. Kolonlardaki yapısal boşlukların ve taşıyıcı kolonların zayıflığının bir sonucudur. Örneğin, aidiyet ve anlam kolonlarındaki çatlaklar, ergenin sosyal kabul veya kimlik arayışını hızlı çözüm sunan radikal ideolojilere yönlendirebilir. Güven ve sınır kolonlarının zayıflığı, bireyin eleştirel düşünme ve davranış regülasyonu kapasitesini azaltır, bu da ideolojik mesajların doğrudan içselleştirilmesini kolaylaştırır. Dolayısıyla statik boşluklar, ideolojinin “kolon doldurucu” etkisinin etkili olmasına izin veren yapısal zeminleri temsil eder. Ölçme, değerlendirme ve kolon temelli analiz yaklaşımında Psikostatik Kuram, geleneksel gelişim değerlendirmelerinden farklı olarak davranışı yalnızca bireysel özellikler üzerinden değil, çocuğun taşıyıcı kolonlarının bütünlüğü, bu kolonların birbirleriyle kurduğu etkileşim ve çocuğun içinde bulunduğu sistemin sağladığı veya engellediği gelişim koşulları üzerinden analiz eder. Bu nedenle kolon temelli değerlendirme hem klinik uygulamalarda hem de saha çalışmalarında kullanılabilir çok katmanlı bir ölçme çerçevesi sunmaktadır. Kuramın ölçme modeli üç temel boyuttan oluşur. Kolon İşlevleri Değerlendirmesi (psikolojik yapı analizi), Sistemsel Risk- Koruyucu Faktör Değerlendirmesi (ekolojik analiz), Kolon Etkileşim Haritalaması (yapısal bütünlük analizi) olarak üç boyut bir arada ele alındığında, çocuk suçluluğu, şiddet eğilimi ve risk davranışlarının çok boyutlu kökenleri görünür hâle gelir.

4.1. İzleme ve Müdahale

Psikostatik Kuram, kolonların sağlamlığı ile ideolojik dayanıklılık arasında doğrudan bir ilişki kurar. Bu nedenle, kolonların durumu hem bireysel hem de ekolojik düzeyde sürekli izlenmelidir.

4.2. Psikolojik Ölçütler ve Testler

Duygusal okuryazarlık, özsaygı, empati, sınır bilinci ve anlam-değer algısı gibi kolonların durumu, standart psikolojik ölçüm araçlarıyla değerlendirilebilir (1-10-20-25-30). Bu ölçümler, kolonlardaki zayıflıkları tespit ederek riskli yönelimlerin önceden belirlenmesini sağlar. Örneğin, anlam ve değer kolonlarında eksiklik tespit edilen bir ergen, toplumsal veya ideolojik manipülasyonlara daha açık olabilir, erken müdahale ile bu boşluk doldurulabilir.

Psikostatik Kuram'daki her kolon, davranışın belirli bir işlevsel bileşeniyle ilişkilidir. Bu kolonlar, valide ölçüm araçları, klinik gözlem ve nitel veri toplama yöntemleriyle değerlendirilebilir. Aşağıda kolonlara karşılık gelen temel ölçme alanları sunulmuştur.

4.2.1. Temel Güven Kolonu

Ölçütler: Bağlanma örüntüsü- İlişki istikrarı- Ebeveyn duyarlılığı- Güven algısı. **Ölçme araçları:** Attachment Q-Sort- Security Scale- Inventory of Parent and Peer Attachment

4.1.2. Duygusal Düzenleme Kolonu

Ölçütler: Duygu tanıma- Duygu düzenleme stratejileri- Tepki inhibisyonu- Stres tolerans-**Ölçme araçları:** Emotion Regulation Checklist- DERS (Duygusal Düzenleme Güçlüğü Ölçeği)- Stroop Test / Go-No Go gibi yürütücü işlev testleri

4.2.3. Dürtü Kontrolü ve Yürütücü İşlev Kolonu

Ölçütler: Planlama- Bilişsel esneklik- Çalışan bellek- Davranış inhibisyonu. **Ölçme araçları:** BRIEF (Executive Function Inventory)- Wisconsin Kart Eşleme Testi- Rey Kompleks Şekil Testi

4.2.4. Sosyal Öğrenme ve Rol Modelliği Kolonu

Ölçütler: Akran ilişkileri- Zorbalık deneyimi / zorbalık yapma- Davranış modelleme eğilimleri- Medya ve çevresel etki duyarlılığı. **Ölçme araçları:** Olweus Bullying Scale- Peer Nomination Systems- Sosyal Davranış Gözlem Formları

4.2.5. Kendilik ve Kimlik Kolonu

Ölçütler: Özsaygı- Kendilik tutarlılığı- Kimlik statüleri- Anlam-değer oryantasyonu. **Ölçme araçları:** Rosenberg Özsaygı Ölçeği- EOM-EIS-II (Ergen Kimlik Statü Envanteri)- Purpose in Life Scale

4.2.6. Sistemsel Baskı Kolonu

Ölçütler: Aile stres düzeyi- Ekonomik yük- Okul bağlanması- Sosyal dışlanma- Mahalle risk göstergeleri. **Ölçme araçları:** Family Stress Index- School Connectedness Scale- Aile ve Çevresel Risk Formları

4.3. Gözlem ve Nitel Protokoller:

Okul ve aile ortamında yapılan sistematik gözlemler, kolonların günlük yaşamda nasıl ortaya çıktığını ve hangi koşullarda çatladığını gösterir. Psikostatik Kuram, kolonların yalnızca ölçümlerle değil, davranışsal ve sosyal etkileşimler aracılığıyla da değerlendirilebileceğini öne sürer. Örneğin sosyal ilişkilerde sürekli onay arayışı gösteren bir ergen, aidiyet kolonunda kırılmalık barındırıyor olabilir (22).

4.3.1. Nitel Değerlendirme: Kolonların Davranışsal Yansımaları

Psikostatik Kuram, yalnızca ölçeklere dayalı ölçme ile yetinmez, kolonların **günlük yaşamda nasıl işlediğini** tespit etmek için nitel değerlendirmelere de yer verir.

4.3.2. Yapılandırılmış Gözlem Protokolleri

Sınıf içi davranış- Akran etkileşimi- Dürtü kontrolü bağlamları- Kriz anındaki duygusal tepki profilleri

4.3.3. Aile Görüşmeleri

Ebeveyn tutum haritaları- Aile içi düzen / düzensizlik- Bağlanma figürlerinin niteliği.

4.3.4. Ekolojik Alan Gözlemi

Mahalle risk düzeyi- Akran gruplarının davranış normları- Yerel suç veya şiddet kültürü. Bu veriler, kolonların **“gerçek yaşam performansını”** görünür hâle getirir.

4.4. Kolon Etkileşim Haritası: Psikostatik Yapısal Analiz

Psikostatik Kuram'ın en özgün değerlendirme aşaması, kolonlar arası ilişkilerin haritalanmasıdır. Her kolon, diğer kolonların yükünü artırabilir veya azaltabilir. Duygusal düzenleme zayıfsa → Dürtü kontrol kolonu aşırı yüklenir. Temel güven zayıfsa → Sosyal model kolonuna aşırı bağımlılık gelişir. Sistemsel baskı yüksekse → Tüm kolonlarda mikro kırılmalar görünür hâle gelir. Bu nedenle değerlendirmede, Kolon Bütünlük İndeksi (KBİ) ve Kolon Stres Dağılım Analizi (KSDA) kullanılır. Bu analizler sonucunda çocuk için üç temel risk göstergesi belirlenir. **Yapısal Zayıflık** → Belirgin kırılmalı kolon- **Denge Bozulması** → kolonlar arası yük dağılımında bozulma- **Sistemsel Yüklenme** → Birey dışı koşulların baskısı. Bu üç risk bir araya geldiğinde **“suç davranışına giriş eşiği”** yani direnç belirgin biçimde düşer suça eğilim riski artar.

4.5. Değerlendirme Sonuçlarının Müdahaleye Dönüşmesi

Psikostatik Kuram'da ölçme yalnızca tanı koymak için değil, kolonlara özgü müdahaleyi tasarlamak için yapılır. Her kolon için özel müdahale protokolleri geliştirilebilir. Güven kolonu → aile temelli destek, ilişki odaklı terapi. Duygusal düzenleme kolonu → **Diyalektik Davranış Terapisi** DBT- çocuk uyarlamaları, duygu farkındalığı çalışmaları. Dürtü kontrol kolonu → yürütücü işlev eğitimleri. Sosyal model kolonu → pozitif akran gruplarına yönlendirme. Kimlik kolonu → kimlik keşfi programları, anlam çalışmaları. Sistemsel kolonu → sosyal hizmet müdahaleleri, okul destek programları. Bu nedenle Psikostatik Kuram, yalnızca teorik değil, doğrudan klinik okul temelli ve sosyal politika gereksinimlerine uygulanabilir bir model sunar.

4.6. Risk ve Erken Uyarı Sistemleri

Statik boşlukların erken tespiti, ideolojik çöküş riskini minimize eder. Psikostatik Kuram, kolon boşluklarının

hem bireysel psikolojik kırılmalık hem de sosyal manipülasyonların hedefi olduğunu vurgular (18). Bu nedenle erken uyarı sistemleri, kolonlardaki çatlakları güçlendirecek müdahaleleri tetikleyerek ergeni yanlış veya radikal yönelimlerden korur. Sonuç olarak, Psikostatik Kuram'a göre kolonların dayanıklılığı, ideolojik ve sosyal manipülasyonlara karşı temel savunma hattını oluşturur. Sağlıklı kolonlar, ergenin düşünce ve davranışlarını istikrarlı ve sağlıklı bir biçimde yönlendirirken. Olumsuz statik boşluklar, bireyin yanlış yönlendirilmelere açık hâle gelmesine zemin hazırlar (35). Bu bakış açısı, ideolojik çöküşü yalnızca sosyal veya politik bir olgu olarak değil, psikolojik kolonların yapısal kırılmalıkları ile açıklayan bütüncül bir çerçeve sunar (4-22).

5. ÇOCUK SUÇLULUĞUNA GİDEN YOLUN PSİKOSTATİK ANALİZİ

5.1. Suç ve Şiddetin “Görünmeyen” İnşası

Psikostatik Kuram'a göre, çocuklukta inşa edilen kolonlar bireyin yaşam boyu davranış, kimlik ve değer sistemini belirler. Ancak kolonlar eksik, çatlak veya dengesiz biçimde gelişmişse, ortaya çıkan yapısal kırılmalıklar **“statik boşluklar”** olarak tanımlanır (22). Bu statik boşluklar, çocuklukta görünmez olan, ancak ergenlik ve genç yetişkinlikte belirgin hâle gelen suç ve şiddet eğilimleri için uygun bir zemin oluşturur. Kolon boşlukları, çocuk suçluluğunu ve şiddeti besleyen kritik mekanizmalar üzerinden işler.

5.1.1. Duygusal Regülasyon Eksikliği

Psikostatik Kuram'a göre, duygusal regülasyon kolonunun çatlaması, çocukların stres, hayal kırıklığı veya çatışma durumlarında uygun başa çıkma stratejilerini geliştirmesini engeller (13). Limbik sistemin aşırı aktivitesi ve prefrontal korteksin yeterince olgunlaşmamış olması durumunda, çocuk duygularını yönetmekte zorlanır ve saldırganlık veya öfke patlamaları gibi riskli davranışlara yönelebilir. Bu süreç, kolonların taşıyıcı işlevinin yetersizliği ile doğrudan bağlantılıdır.

5.1.2. Sosyal Normlara Duyarsızlık

Aidiyet, güven ve sınır kolonlarındaki zayıflıklar, çocuğun sosyal normları ve kuralları içselleştirmesini zorlaştırır (4). Psikostatik Kuram perspektifinde, bu kolonlar toplumsal davranışların yapı taşlarıdır, eksik veya çatlak olduklarında çocuk dışsal sosyal kurallara duyarsız hâle gelir ve kuralları ihlal etme olasılığı artar. Örneğin, güven kolonunda boşluk olan bir çocuk, akran grubunun etkisiyle şiddet veya hırsızlık gibi riskli davranışları benimseyebilir.

5.1.3. Hızlı Kimlik Arayışına Açıklık

Kimlik kolonlarının eksikliği, çocukları kısa süreli çözümler sunan radikal ideolojiler, çete kültürleri veya şiddet temelli gruplara yönlendirebilir (34). Psikostatik Kuram'a göre, kimlik kolonları bireyin kendini tanıması, değerlerini ve yaşam amaçlarını belirlemesi için kritik

öneme sahiptir. Bu kolonlar zayıf olduğunda, çocuk “**kimim?**” sorusuna hızlı ve yüzeysel yanıtlar arar. Bu da şiddet ve suç kültürlerinin kolaylıkla kolon boşluklarını doldurmasına yol açar.

5.1.4. Dışsal Risklere Sızma Hattı

Statik boşluklar, suç ve şiddetle ilişkili dışsal etkilere karşı savunmasızlık oluşturur (25). Psikostatik Kuram, kolon boşluklarını bireyin içsel savunma hattı olarak görür. Bu hat kırıldığında, medya, akran grubu, ideolojik propaganda veya olumsuz çevresel faktörler, çocuk üzerinde doğrudan etkili olur. Bu sızma hattı, ergenin davranışlarını şekillendiren dışsal güçlerin kolonlar üzerindeki doğrudan etkisini temsil eder. Özetle, Psikostatik Kuram perspektifinde çocuk suçluluğu, yalnızca çevresel veya sosyolojik faktörlerin bir sonucu değil, erken yaşta inşa edilen kolonların bütünlüğü ve dayanıklılığı ile doğrudan ilişkilidir. Statik boşluklar, çocukta hem davranışsal hem de bilişsel kırılmalıklar oluşturarak, suç ve şiddet eğilimlerinin görünmez temellerini atar. Kolonların sağlamlığı ise, çocukları bu risklerden koruyan taşıyıcı bir yapı işlevi görür. Suyun içindeki balık metaforu ile 0-14 yaş arası çocuğun bulunduğu suyun yani ortamın kalitesine bağlı olarak gelişir (22-23). Bu nedenle erken müdahale, kolonların onarımı ve güçlendirilmesi, çocuk suçluluğunu önlemede kritik öneme sahiptir.

5.2. Akran Zorbalığı- Mikro-İdeoloji Olarak Şiddet

Psikostatik Kuram’a göre, çocuklukta inşa edilen kolonlar yalnızca bireysel davranışları değil, aynı zamanda sosyal etkileşimleri, grup içi dinamikleri ve mikro-ideolojik süreçleri de belirler (22). Kolonlardaki boşluklar ve çatlaklar, empati, sınır koyma, duygusal regülasyon ve sosyal problem çözme becerilerinin zayıflamasına yol açar. Bu zayıflık, özellikle akran grupları içinde tekrarlayan zorbalık davranışlarını tetikleyen bir mikro-ideolojik mekanizma oluşturur. Psikostatik Kuram perspektifinden bakıldığında, zorbalık bireysel bir davranış problemi olarak ele alınamaz aksine, sosyal bağlam içinde güç, aidiyet ve statü elde etmenin bir yöntemi olarak ortaya çıkar. Buradaki “**mikro-ideoloji**”, çocukların küçük sosyal gruplar içinde şiddet norm olarak benimsemelerini ve kolon boşluklarını dolduran geçici bir yapısal destek olarak görmelerini ifade eder.

5.2.1. Güç ve Kontrol Arayışı

Güven ve sınır kolonlarında çatlak olan çocuklar, akran ilişkilerinde kendilerini savunmasız hisseder ve güç ile kontrol sağlama ihtiyacı duyar. Psikostatik Kuram’a göre, kolonlardaki bu boşluklar, bireyin sosyal statü kazanma ve kendi psikolojik dengesini sağlamaya yönelik davranışlarını tetikler. Bu boşluğu doldurmanın yolu, sıklıkla zorbalık davranışları ile kendini gösterir. Agresif eylemler hem bireysel kontrolü hem de sosyal statüyü geçici olarak sağlamaya hizmet eder (26).

5.2.2. Aidiyet ve Kimlik Boşlukları

Aidiyet ve anlam kolonları zayıf olan çocuklar, grup normlarına uyum sağlayarak kabul görme arayışına girer. Psikostatik Kuram perspektifinde, kolon boşlukları bir tür psikolojik açıklık yaratır. Bu açıklık, çocuğun sosyal grubun değerlerini ve normlarını, örneğin şiddet, hızlı biçimde içselleştirmesine neden olur. Böylece mikro-ideoloji, kolon boşluklarını dolduran geçici bir yapı hâline gelir ve çocuk, grup içindeki şiddet davranışlarını hem taklit eder hem de pekiştirir (31).

5.2.3. Duygusal ve Bilişsel Regülasyon Eksikliği

Duygusal okuryazarlık ve özsaygı kolonlarındaki eksiklikler, çocuğun zorbalığın karşı taraf üzerindeki etkilerini ve sonuçlarını değerlendirme kapasitesini düşürür. Psikostatik Kuram açısından, bu kolonların kırılmalığı, çocukta empati eksikliği ve duygu düzenleme güçlüğü yaratır, dolayısıyla zorbalık davranışları kolaylıkla tekrar edilir. Çocuk, davranışının yarattığı zararı ve toplumsal olumsuz sonuçları yeterince anlamaz, bu da mikro-ideolojinin kalıcılığını pekiştirir (13). Zorbalık davranışları, grup içinde ödüllendirilme, takdir edilme veya statü kazanımı yoluyla pekişir.

5.2.4. Mikro-İdeolojinin Pekişmesi

Psikostatik Kuram’a göre, kolon boşlukları bu pekiştirme süreciyle geçici olarak doldurulur. Çocuk, zorbalığı hem kendi psikolojik dengesini koruma aracı hem de sosyal statü sağlama yöntemi olarak görür. Bu süreç, şiddet meşrulaştırır ve tekrar eden bir sosyal öğrenme mekanizması oluşturur. Kolonlar zayıf olduğu sürece mikro-ideolojik şiddet devam eder (4). Sonuç olarak, akran zorbalığı, Psikostatik Kuram çerçevesinde kolon boşlukları üzerinden beslenen ve sosyal normlar tarafından pekiştirilen bir mikro-ideolojik şiddet biçimidir. Kolonların zayıflığı, bireyin hem psikolojik hem de sosyal direncini düşürür. Empati, sınır ve duygusal regülasyon kolonları güçlendirilmediği sürece, zorbalık davranışları sürekli tekrar eden bir döngü hâline gelir. Önleyici müdahalelerde kolon güçlendirme, empati ve sosyal problem çözme eğitimi, grup normlarının yeniden yapılandırılması ve mikro-ideolojinin kırılması kritik önemdedir (22).

5.3. Madde Kullanımı: Duygu Düzenleme Yerine Kimyasal Kolon

Psikostatik Kuram’a göre, çocuklukta inşa edilen psikolojik kolonlar, ergenin duygusal, bilişsel ve sosyal işlevlerinin temel taşıyıcı yapılarıdır (22). Bu kolonlar arasında özellikle duygusal okuryazarlık, özsaygı ve yeterlik kolonları, stres, kaygı, öfke ve hayal kırıklığı gibi duygularla başa çıkmada kritik rol oynar. Ancak bu kolonlar eksik, çatlak veya dengesiz olduğunda, ergen içsel bir regülasyon boşluğu ile karşı karşıya kalır. Psikostatik Kuram bu boşluğu, bireyin psikolojik sistemindeki görünmez kırılmalıklar olarak tanımlar ve bu kırılmalıklar, davranışsal dışavurumlarla kendini gösterir (33). Duygusal regülasyon kolonlarındaki

çatlaklar, ergenin kendi duygularını yönetme kapasitesini sınırlar. Bu durum, limbik sistemin aşırı aktif olmasına ve prefrontal korteksin sınırlı denge işlevi göstermesine yol açar (34). Sonuç olarak, ergen, duygusal dalgalanmaları yönetmek için bilinçli veya bilinçsiz olarak dışsal düzenleme mekanizmaları arar. Madde kullanımı, Psikostatik Kuram perspektifinde bu arayışın en somut biçimidir. Ergen, eksik kolonların yarattığı duygusal boşluğu geçici olarak kimyasal yollarla doldurur. Alkol, uyuşturucu ve uyarıcı maddeler, limbik sistem üzerinde kısa süreli bir düzenleyici etki yaratır ve böylece eksik kolonların yerine “yapay bir denge” sağlar. Ancak bu denge, kolonların kendiliğinden güçlenmesini sağlamaz. Tersine, kolon boşluklarının kalıcılığını ve kırılabilirliğini pekiştirir. Örneğin, duygusal okuryazarlık kolonundaki boşluk, bireyin stres ve öfke ile başa çıkma becerilerini sınırladığı için, kimyasal düzenleyicilere bağımlılığı artırır. Yeterlik ve özsaygı kolonlarındaki zayıflık ise, bireyin kendine güven eksikliğini telafi etmek için riskli madde kullanımına yönelmesine neden olur. Psikostatik Kuram’a göre madde kullanımı, yalnızca bireysel bir tercihten ibaret değildir. Kolon boşluklarının, sosyal baskı ve çevresel risklerle etkileşime girdiği dinamik bir psikolojik süreçtir. Bu süreç, kolonların statik yapısındaki boşluklar ile dışsal kimyasal düzenleyiciler arasındaki etkileşimi gösterir. Ergenin içsel kolonları sağlamlaştırılmadığı sürece, madde kullanımı davranışsal bir alışkanlığa dönüşebilir ve kolon boşluklarının etkisi uzun vadede kalıcı riskler yaratır. Özetle, Psikostatik Kuram perspektifinde madde kullanımı, kolon boşluklarının doğrudan dışa yansımalarıdır; ergen, eksik kolonlarının yarattığı duygusal regülasyon açığını geçici ve yapay yollarla kapatmaya çalışır. Bu mekanizma, çocuklukta inşa edilen kolonların sağlamlığı ile ergenin risk davranışlarına açıklığı arasında kurulan doğrudan yapısal ilişkiyi somutlaştırır (22- 33-34).

5.3.1. Psikostatik Mekanizma

5.3.1.1. Duygusal Kolon Eksikliği

Psikostatik Kuram’a göre, **duygusal kolon**, bireyin stres, kaygı, öfke ve hayal kırıklığı gibi olumsuz duygularla başa çıkma kapasitesinin temel taşıyıcı yapısını oluşturur (22). Bu kolon, çocuklukta inşa edilen ve ergenlikte de işlevselliğini sürdüren statik bir yapı olarak tanımlanır. Eğer duygusal kolon eksik veya çatlaksa, bireyin içsel denge mekanizmaları zayıflar. Limbik sistemin aşırı aktivitesi ve prefrontal korteksin sınırlı regülasyonu, bireyin duygusal tepkilerini kontrol etmesini güçleştirir (34-36). Duygusal kolon eksikliği, psikostatik perspektifte yalnızca bireysel bir zayıflık olarak görülmez, bu durum **kolonlar arası etkileşim ağı** üzerinde zincirleme etkiler yaratır. Örneğin, duygusal kolon zayıf olduğunda, sınır, aidiyet ve özsaygı kolonları da işlevlerini tam kapasiteyle sürdüremez. Bu durum, bireyin hem sosyal ilişkilerinde hem de kişisel psikolojik bütünlüğünde kırılabilirlik yaratır. Stres ve olumsuz duygular karşısında yeterli başa çıkma stratejileri

geliştiremeyen birey, çatışma ve hayal kırıklığı yaşadığında ani tepkiler verebilir, sosyal ilişkilerde uyumsuzluk gösterebilir veya riskli davranışlara yönelebilir (8-17). Psikostatik Kuram perspektifinde duygusal kolon eksikliği, **kimyasal veya davranışsal telafi yollarına** yönelimi de tetikler. Çocuk ve ergen, eksik kolonlarının yarattığı boşluğu doldurmak için madde kullanımı, agresyon veya sosyal manipülasyon gibi dışsal çözümlere başvurabilir. Bu süreç, kolon boşluklarının görünmez ama yapısal etkisinin bir örneğini oluşturur. Birey duygusal boşluğu kendi içinde çözemez ve geçici dışsal yöntemlerle denge sağlamaya çalışır. Sonuç olarak, duygusal kolon eksikliği, psikostatik kuram çerçevesinde hem bireysel psikolojik düzeni hem de sosyal işlevselliği etkileyen merkezi bir zayıflık alanıdır. Bu eksiklik, ergenin duygusal regülasyon kapasitesini sınırlar, stresle başa çıkma becerisini zayıflatır ve uzun vadede risk davranışlarına açıklık yaratır. Bu nedenle, kolon güçlendirme müdahaleleri, duygusal okuryazarlık ve regülasyon becerilerini erken dönemde destekleyerek bu yapısal boşluğun olumsuz etkilerini azaltmayı hedefler (22).

5.3.1.2. Kimyasal Kolon Oluşumu

Psikostatik Kuram’a göre, çocuklukta ve ergenlikte inşa edilen psikolojik kolonlar, bireyin duygusal, bilişsel ve sosyal işlevlerini düzenleyen kalıcı yapısal desteklerdir (22). Duygusal kolon eksikliği, stres, kaygı ve öfke gibi duygusal durumları yönetme kapasitesini sınırladığında, birey içsel dengeyi sağlamak için dışsal yollar aramaya yönelir. Bu dışsal çözüm, madde kullanımı yoluyla ortaya çıkan **“kimyasal kolonlar”** ile temsil edilir. Kimyasal kolonlar, Psikostatik Kuram çerçevesinde yapay ve geçici taşıyıcı yapılar olarak tanımlanır. Alkol, uyuşturucu veya uyarıcı maddeler, limbik sistem üzerinde kısa süreli bir düzenleyici etki yaratarak, eksik veya zayıf duygusal kolonların yerine geçici bir denge sağlar (21). Bu süreçte, ergenin beyninde kimyasal yollar aktive olur ve birey, duygusal boşluğunu dışsal, hızlı ve kolay erişilebilir bir yöntemle doldurur. Ancak psikostatik perspektife göre, bu kimyasal kolonlar kalıcı değildir. Normal duygusal regülasyon kolonlarının yerini kısmen ve geçici olarak doldurur, ancak kolonun doğal dayanıklılığını oluşturmaz. Madde kullanımının sağladığı yapay denge, kısa vadede rahatlama ve kontrol duygusu sunsa da uzun vadede kolon boşluklarını pekiştirir ve bağımlılık riskini artırır. Psikostatik Kuram açısından, bu durum, statik kolonlar ile geçici kimyasal kolonlar arasındaki çatışma olarak yorumlanabilir. Yapay kolon, asli kolonun işlevini taklit eder ancak onu güçlendirmez. Aksine, eksik kolonların kalıcı yapısal kırılabilirliğini sürdürür. Ayrıca, kimyasal kolonlar sosyal ve davranışsal mekanizmalar üzerinde de etkili olur. Örneğin, ergen, madde kullanımını stresle başa çıkmanın ve sosyal onay elde etmenin bir aracı olarak görebilir. Bu durum, kolon boşluklarının hem duygusal hem de sosyal düzeyde dışa yansımalarının somut bir göstergesidir. Psikostatik Kuram perspektifinde, kimyasal kolonların uzun süreli kullanımı, bireyin doğal kolon

inşası sürecini daha da geciktirir ve kolon zayıflığının sosyal, bilişsel ve davranışsal sonuçlarını derinleştirir (33-34). Sonuç olarak, kimyasal kolonlar, Psikostatik Kuram çerçevesinde eksik psikolojik kolonların geçici bir yedeği olarak işlev görür. Hızlı çözüm sağlar ancak kalıcı dayanıklılık oluşturmaz. Ergen, bu yapay kolonlara bağımlı oldukça, gerçek kolonların inşası gecikir ve kolon boşluklarının uzun vadeli etkileri artar. Bu nedenle, kolon güçlendirme müdahaleleri ve duygusal regülasyon becerilerinin erken desteklenmesi, kimyasal kolonların etkisini azaltmak ve bağımlılık riskini minimize etmek için kritik öneme sahiptir (21- 22).

5.3.1.3. Boşlukların Pekişmesi

Psikostatik Kuram'a göre, çocukluk ve ergenlikte inşa edilen psikolojik kolonlar, bireyin duygusal, bilişsel ve davranışsal işlevlerinin kalıcı taşıyıcı yapılarıdır (22). Bu kolonlar eksik veya çatlak olduğunda, ergen içsel dengesizlik yaşar ve stres, kaygı veya öfke gibi duygularla başa çıkmakta zorlanır. Bu durum, bireyi geçici çözümler aramaya yönlendirir. Madde kullanımı bu geçici çözümlerden biridir ve kimyasal kolonlar aracılığıyla kısa süreli rahatlama sağlar (21) Ancak Psikostatik Kuram perspektifinden bu rahatlama yalnızca geçicidir. Madde kullanımı, eksik kolonların yerine yapay ve kısa ömürlü bir denge sağlasa da aslında kolonların kendiliğinden inşasını engeller. Duygusal regülasyon, özsaygı ve yeterlik kolonları güçlenmez, boşluklar derinleşir ve kolonların taşıyıcı işlevi zayıflar. Bu süreç, bir döngüsel risk mekanizması yaratır. Ergen, kolon boşluklarının yarattığı duygusal ve bilişsel zayıflığı telafi etmek için tekrar maddeye yönelir. Madde kullanımı geçici rahatlama sağlasa da kolonlar hâlâ zayıf kalır ve boşluklar daha da belirginleşir (19). Psikostatik Kuram açısından bu döngü, yalnızca bireysel bir davranış modelini değil, aynı zamanda kolon boşluklarının derinleşen yapısal etkisini gösterir. Madde kullanımı, kolonları güçlendirmek yerine kolon boşluklarını somutlaştıran ve görünür hâle getiren bir pekiştirme mekanizması olarak işlev görür. Ergenin yaşamında bu döngü uzun süre devam ettiğinde, duygusal regülasyon, sosyal uyum ve özsaygı gibi temel kolonlar giderek zayıflar ve birey, daha yüksek riskli davranışlara, şiddet veya suç eğilimlerine ve bağımlılık döngülerine açık hâle gelir. Ayrıca, Psikostatik Kuram perspektifinde, kolon boşluklarının derinleşmesi sosyal ve çevresel etkileşimlerle de güçlenir. Eksik kolonlar, grup içi normlar ve akran etkisi aracılığıyla pekiştirilebilir. Örneğin, madde kullanımının yaygın olduğu bir sosyal çevrede ergen hem içsel boşluğu telafi etmek hem de aidiyet sağlamak için bu davranışı tekrarlar. Bu durum, kolon boşlukları ile sosyal çevre arasındaki etkileşimsel dinamiğin, risk davranışlarını nasıl sürdürdüğünü açıklar. Sonuç olarak, Psikostatik Kuram'a göre madde kullanımı, kolon boşluklarının geçici olarak doldurulmasıdır. Ancak uzun vadede kolonların inşasını engeller ve boşlukların derinleşmesine yol açar. Bu döngü, ergenin davranışsal modelini tekrarlayan bir risk mekanizmasına dönüştürür

ve kolon güçlendirme müdahalelerinin önemini bir kez daha vurgular (22- 19).

5.3.1.4. Sosyal ve Psikolojik Risklerin Artışı

Psikostatik Kuram'a göre, çocukluk ve ergenlikte inşa edilen kolonlar, bireyin yalnızca içsel psikolojik düzenini değil, aynı zamanda sosyal işlevselliğini ve davranışsal kararlarını da belirler (22). Duygusal kolon boşlukları veya çatlakları, ergenin stres, kaygı ve öfke gibi duygusal durumlarla başa çıkma kapasitesini zayıflatır. Bu eksiklikler, bireyin **kimyasal kolonlar** aracılığıyla geçici düzen aramasına yol açar. Alkol, uyuşturucu veya uyarıcı maddeler, limbik sistemin işlevini geçici olarak düzenler ve eksik kolonların yerine yapay bir denge sağlar (21). Ancak Psikostatik Kuram perspektifinden bakıldığında, kimyasal kolonların yalnızca duygusal regülasyon işlevini taklit etmesi, bir dizi **sosyal ve psikolojik riskin artmasına** neden olur. Kolon boşlukları büyük ve derinse, ergenin madde kullanımıyla sağladığı geçici rahatlama, davranışsal riskleri tetikleyen bir mekanizmaya dönüşür.

Bu riskler arasında,

5.3.1.4.1. Suç Eğilimleri

Eksik kolonlar, sosyal normlara uyum sağlamayı ve dürtüsel davranışları kontrol etmeyi zorlaştırır. Madde kullanımı, bu kontrol eksikliğini pekiştirerek agresif ve antisosyal davranışlara yol açabilir (13).

5.3.1.4.2. Akran Zorbalığı

Duygusal ve sosyal kolon boşlukları, empati ve sınır koyma kapasitesini zayıflatır. Kimyasal kolonlar aracılığıyla geçici cesaret veya saldırganlık kazanan ergen, akran zorbalığı ve grup içi şiddet davranışlarını artırabilir (26- 31).

5.3.1.4.3. Genel Riskli Davranışlar

Duygusal boşlukların derinleşmesi, madde kullanımını tekrar eden bir döngüye sokar ve ergenin güvenli olmayan sosyal ortamlara veya riskli eylemlere yönelmesini kolaylaştırır. Psikostatik perspektife göre, bu durum, kolon boşlukları ile sosyal ve çevresel faktörler arasındaki etkileşimin bir sonucu olarak ortaya çıkar. Psikostatik Kuram, bu sürecin önlenmesi için **kolon güçlendirme ve erken müdahale** stratejilerini öne çıkarır. Özellikle; **Duygusal okuryazarlık eğitimi**, çocuk ve ergenin duygularını tanıma, ifade etme ve yönetme becerisini geliştirir. **Kolon güçlendirme programları**, güven, aidiyet, özsaygı, sınır ve anlam-değer kolonlarını sağlamlaştırır. **Erken müdahale ve sosyal destek sistemleri**, kolon boşluklarının derinleşmeden fark edilmesini sağlar ve kimyasal kolonlara yönelimi engeller (22). Bu yaklaşımlar, yalnızca bireysel düzeyde değil, toplumsal düzeyde de riskleri azaltır. Psikostatik perspektife göre, kolonlar doğal ve kalıcı biçimde güçlendirildiğinde, ergenin duygusal regülasyonu kendi içinde gerçekleşir. Kimyasal kolonlara ihtiyaç azalır, davranışsal riskler ve ideolojik manipülasyonlara açıklık minimuma iner. Böylece bireyin

psikolojik ve sosyal dayanıklılığı, kalıcı ve statik kolonlar üzerinden sağlanır.

5.4. Şiddet, Madde ve Zorbalığın Ortak Psikostatik Dinamikleri

Psikostatik Kuram'a göre, ergenlikte ortaya çıkan şiddet, madde kullanımı ve akran zorbalığı gibi risk davranışları, **bireyin erken dönemde inşa ettiği kolonlardaki boşluklardan beslenen bir dizi içsel ve dışsal dinamik aracılığıyla gelişir** (22). Bu davranışlar, birbirinden ayrı olgular olarak değil, kolon boşluklarının görünür dışa yansımaları ve sosyal etkileşimlerle şekillenen bütüncül bir risk sistemi olarak ele alınmalıdır.

5.4.1. İçsel Dinamikler

5.4.1.1. Duygusal Kolon Boşlukları

Özsaygı, duygusal okuryazarlık ve yeterlik kolonlarındaki eksiklikler, stres ve olumsuz duygularla başa çıkma kapasitesini sınırlar. Bu durum, limbik sistemin aşırı aktivasyonu ile birleştiğinde, duygusal patlamalar, dürtüsel davranışlar ve şiddet eğilimleri için içsel bir zemin oluşturur (34).

5.4.1.2. Kimyasal Kolon Arayışı

Duygusal boşlukları telafi etmek için ergen, madde kullanımına yönelir. Bu süreç, yapay kolonlar aracılığıyla geçici bir duygusal denge sağlasa da uzun vadede gerçek kolonların inşasını engeller ve boşlukları derinleştirir (21-22).

5.4.1.3. Kimlik ve Aidiyet Boşlukları

Kimlik ve aidiyet kolonlarındaki eksiklikler, ergenin kendini anlamlı bir toplumsal çerçevede konumlandırmasını zorlaştırır. Bu boşluklar, radikal gruplar veya zorbalık kültürü gibi mikro-ideolojilerin çekiciliğini artırır.

5.4.2. Dışsal Dinamikler

5.4.2.1. Sosyal Pekiştirme

Madde kullanımı, şiddet ve zorbalık, sosyal çevrede belirli normlar ve ödülleri aracılığıyla pekiştirilir. Örneğin, akran gruplarında zorbalık veya riskli davranışlar statü ve aidiyet kazandırabilir; madde kullanımı grup içinde kabul görebilir. Bu durum, kolon boşluklarının dışsal sosyal etkilerle daha da güçlenmesine yol açar (4-31).

5.4.2.2. İdeolojik Etki

Eksik kolonlar, dışsal ideolojik ve kültürel mesajlara açıklık oluşturur. Radikal ideolojiler veya hızlı çözümler sunan sosyal normlar, ergenin boş kolonlarını dolduran sahte yapılar olarak işlev görür. Bu sayede, risk davranışları hem içsel boşlukların hem de sosyal/ideolojik etkilerin birleşimiyle ortaya çıkar. Psikostatik Kuram perspektifinden, **şiddet, madde ve zorbalık davranışları ortak bir mekanizma üzerinden şekillenir.**

Kolon boşlukları → duygusal ve sosyal dengesizlik → geçici çözümler (kimyasal kolon veya sosyal uyum) → davranışsal riskler. Bu süreç, statik kolonların eksikliği ile dışsal pekiştirici ve ideolojik faktörlerin etkileşimi sonucu ortaya çıkar. Sonuç olarak, Psikostatik Kuram, risk davranışlarının yalnızca bireysel bir problem değil, **kolon boşluklarının hem psikolojik hem de sosyal düzeyde bir dışa yansımaları** olduğunu vurgular. Müdahaleler, bu boşlukların güçlendirilmesi, duygusal regülasyonun desteklenmesi ve sosyal çevrenin olumlu biçimde yönlendirilmesi üzerinden yapılandırılmalıdır (22).

5.4.3. Kolon Boşlukları ve İçsel Stres

Psikostatik Kuram'a göre, çocukluk döneminde inşa edilen kolonlar bireyin yaşam boyu psikolojik dayanıklılığının temelini oluşturur (22). Bu kolonlar, aidiyet, güven, özsaygı, sınır bilinci, anlam-değer, duygusal okuryazarlık ve beden algısı gibi temel psikolojik yapıları temsil eder. Kolonlarda oluşan eksiklikler veya çatlaklar, **“statik boşluklar”** olarak tanımlanır ve ergenlikte içsel stres mekanizmalarını tetikleyen görünmez zayıflık noktaları oluşturur. Özellikle **duygusal regülasyon kolonundaki eksiklik**, ergenin öfke, kaygı, hayal kırıklığı ve hayal gücü ile ilgili duygularını sağlıklı biçimde işlemesini engeller. Bu kolon boşluğu, limbik sistemin aşırı aktivitesine karşı prefrontal korteksin hâlâ tam olgunlaşmamış olmasıyla birleştiğinde, ergenin duygusal tepkilerinde ani yükselmeler ve kontrol zayıflıkları ortaya çıkar (34). Psikostatik Kuram perspektifinden bakıldığında, bu durum yalnızca geçici bir duygu patlaması değil, kolon boşluklarının içsel stres mekanizmasıyla etkileşen **sistemik bir dinamik**dir. Kolon boşlukları, ergenin yaşadığı stresleri yalnızca içsel olarak artırmakla kalmaz, aynı zamanda dışsal çevresel etkilere karşı duyarlılığı da yükseltir. Örneğin sosyal reddedilme, akran zorbalığı veya aile içi çatışmalar, kolon eksikliklerinin tetiklediği içsel stresle birleşerek, şiddet, madde kullanımı veya riskli davranışlara yönelim için bir zemin hazırlar. Bu bağlamda, kolon boşlukları ergenin psikolojik ve davranışsal bütünlüğünü zayıflatarak, içsel stres ile sosyal çevre arasında **etkileşimli bir risk mekanizması** oluşturur (25). Psikostatik Kuram, içsel stresin kolon boşluklarıyla ilişkili olduğunu vurgulayarak, müdahalelerin yalnızca davranışları kontrol etmeye değil, eksik kolonları güçlendirmeye ve ergenin duygusal regülasyon kapasitesini doğal yollarla geliştirmeye odaklanması gerektiğini önerir. Böylece ergen, statik kolonlar aracılığıyla duygusal ve bilişsel dengeyi sağlayabilir, içsel stresin yol açtığı risk davranışlarını minimize edebilir.

5.4.4. Dışsal Risk ve Sosyal Öğrenme

Psikostatik Kuram'a göre, ergenlik döneminde kolon boşlukları yalnızca içsel stres ve duygusal regülasyon eksiklikleriyle sınırlı kalmaz. Aynı zamanda **dışsal risklere karşı savunmasızlık mekanizması** olarak da işlev görür (22). Özellikle aidiyet, güven, sınır ve anlam-değer

kolonlarındaki çatlaklar, ergenin sosyal çevresinden gelen etkilerle başa çıkmasını güçleştirir ve riskli davranışları model alma olasılığını artırır. Akran grupları, medya veya dijital platformlar aracılığıyla gözlemlenen şiddet, madde kullanımı ve radikal ideolojik davranışlar, ergenin kolon boşluklarıyla birleştiğinde **güçlü bir sosyal öğrenme ortamı** oluşturur. Bu noktada (4). Sosyal öğrenme kuramı devreye girer. Birey, gözlemediği davranışları ödül ve ceza mantığıyla değerlendirir. Kolon boşlukları, bu davranışların **norm hâline gelmesini kolaylaştıran bir zemin** sunar. Örneğin, aidiyet kolonunda eksiklik olan bir ergen, grubun şiddet veya madde kullanımına ödül olarak verdiği sosyal statü veya kabul duygusunu güçlü biçimde içselleştirebilir. Benzer şekilde, anlam veya kimlik kolonları çatlak olan birey, radikal ideolojiler veya hızlı çözümler sunan gruplara yönelerek kolon boşluklarını doldurmaya çalışır. Psikostatik perspektiften bakıldığında, sosyal öğrenme yalnızca gözlem ve taklitten ibaret değildir. Kolon boşluklarının **davranışsal pekiştirici bir filtre** olarak işlev gördüğü dinamik bir süreçtir. Boş kolonlar, ergenin dışsal uyarıcılara aşırı duyarlılık geliştirmesine yol açar ve riskli davranışların model alınması ile kolonlar arasındaki zayıf köprüler daha da güçlenir (35). Bu nedenle, kolon boşlukları ile sosyal öğrenme mekanizmaları arasındaki etkileşim, şiddet, madde kullanımı ve mikro-ideolojik davranışların ortaya çıkmasında kritik bir belirleyici olarak görülür. Sonuç olarak, Psikostatik Kuram çerçevesinde, **dışsal risk ve sosyal öğrenme süreçleri kolon boşluklarıyla iç içe geçerek, ergenin davranışsal yönelimlerini şekillendirir**. Müdahaleler, yalnızca davranışı sınırlamakla kalmamalı; kolonların güçlendirilmesi, duygusal regülasyon ve eleştirel, düşünme becerilerinin geliştirilmesi yoluyla sosyal öğrenme mekanizmalarının olumlu yönde kanalize edilmesini sağlamalıdır (22).

5.4.5. Duygusal ve Kimyasal Kolon Etkileşimi

Psikostatik Kuram'a göre, çocukluk ve ergenlik döneminde inşa edilen kolonlar, bireyin duygusal, bilişsel ve sosyal dayanıklılığının temel taşlarını oluşturur (22). Özellikle **duygusal okuryazarlık ve özsaygı kolonları**, stres, kaygı ve olumsuz duygularla başa çıkma kapasitesini belirler. Bu kolonlarda oluşan boşluklar, bireyi içsel stres ve dışsal risklere karşı savunmasız hâle getirir. Eksik duygusal kolonlar, ergenin duygusal düzenleme kapasitesini sınırlar; bu sınırlılık, bireyin hızlı ve geçici çözüm yolları aramasına yol açar. Madde kullanımı bu bağlamda bir tür **"kimyasal kolon"** işlevi görür (33-21). Kimyasal kolonlar, limbik sistem üzerinde geçici bir dengeleme sağlar; öfke, kaygı veya hayal kırıklığı gibi yoğun duyguların yol açtığı içsel stres azaltılır ve birey kısa süreli bir rahatlama yaşar. Ancak Psikostatik Kuram perspektifinden bu kolonlar **yapay ve kısa ömürlüdür**. Geçici rahatlama, diğer kolonların, özellikle aidiyet, anlam-değer ve sınır kolonlarının inşasını olumsuz etkiler. Kimyasal kolonlara bağımlılık, duygusal kolonların doğal gelişimini geciktirir ve kolon boşluklarını derinleştirir. Bu süreç, ergenin hem **dışsal risklere karşı**

duyarlılığını artırır hem de şiddet, zorbalık ve diğer riskli davranışların ortaya çıkmasını kolaylaştırır. Duygusal kolon boşlukları ile kimyasal kolonların etkileşimi, **kendini pekiştiren bir risk döngüsü** yaratır. Örneğin duygusal regülasyon kolonları zayıf bir birey, stres altında maddeye yönelir; kimyasal kolon geçici rahatlama sağlar ancak duygusal kolonlar güçlenmediği için birey, stresle tekrar başa çıkmak için aynı yola başvurur. Aynı kolon boşlukları, sosyal bağlamda zorbalık veya akran şiddeti gibi riskli davranışlara da açıklık yaratır. Böylece ergen, kolon boşlukları üzerinden hem duygusal hem de davranışsal olarak risk döngüsüne dahil olur. Psikostatik Kuram, bu döngüyü kırmanın yolunu **doğal kolon güçlendirme, duygusal okuryazarlık eğitimi ve erken müdahale programları** ile açıklar. Bireyin eksik kolonları desteklendiğinde, kimyasal kolonlara yönelimi azalır, duygusal regülasyon kapasitesi gelişir ve risk davranışları uzun vadede minimize edilir (22).

5.4.6. Kimlik ve Anlam Arayışı

Psikostatik Kuram'a göre ergenlik dönemi, bireyin **psikolojik kolonlarının kimlik ve anlam boyutlarının sınıandığı kritik bir evredir** (22). Bu dönemde birey, "ben kimim?" sorusunu yoğun biçimde sorgular aidiyet, anlam-değer ve kimlik kolonları eksik veya çatlak olan ergenler için bu sorgulama, büyük bir içsel belirsizlik yaratır. Kolon boşlukları, ergeni **hızlı çözümler ve güçlü aidiyet vaat eden sosyal gruplara yönlendiren bir boşluk noktası** oluşturur. Örneğin, radikal ideolojik topluluklar, yasadışı veya riskli davranışları normalleştirerek, eksik kolonları geçici olarak doldurur. Bireye aidiyet, statü ve anlam illüzyonu sunar. Bu süreç, psikostatik olarak kolon boşluklarının **"geçici doldurulması"** ile karakterizedir. Duygusal ve kimyasal kolonlarla birlikte, davranışsal risklerin pekişmesine yol açar. Aidiyet kolonundaki boşluklar, ergenin sosyal onay ve kabul ihtiyacını artırır. Anlam kolonundaki çatlaklar ise, bireyin yaşam amacını, değerlerini ve toplumsal rolünü net biçimde tanımlamasını zorlaştırır. Psikostatik Kuram perspektifinden bakıldığında, bu eksiklikler, **mikro-ideolojik ve makro-toplumsal manipülasyonlara açıklık** yaratır. Örneğin, grup normları şiddet veya zorbalığı ödüllendiriyorsa, bireyin kolon boşlukları bu davranışları hızlıca içselleştirmesine ve tekrarlamasına olanak tanır. Aynı zamanda, kimlik ve anlam kolonlarındaki boşluklar, diğer kolonlarla da etkileşim içindedir. Duygusal, sınır ve özsaygı kolonları zayıfsa, ergenin **riskli davranışları dengeleme kapasitesi azalır**, hızlı çözümler sunan gruplara bağımlılık artar ve kolon boşlukları daha da derinleşir. Bu durum, **riskli davranışların birbirini pekiştiren bir döngü** hâline gelmesini sağlar. Şiddet, zorbalık veya madde kullanımı, geçici olarak kolon boşluklarını doldururken uzun vadede kalıcı psikolojik yapıyı zayıflatır. Sonuç olarak, Psikostatik Kuram perspektifinde kimlik ve anlam arayışı, kolon boşluklarının doğrudan bir sonucu olarak ortaya çıkar. Müdahale stratejileri, yalnızca davranışı sınırlamak yerine, **aidiyet ve anlam kolonlarını**

güçlendirmeye, ergenin kendi değer ve kimlik algısını sağlamlaştırmaya odaklanmalıdır (22). Bu yaklaşım, ideolojik manipülasyonlara ve riskli davranışlara karşı uzun vadeli direnç oluşturur.

5.4.7. Psikostatik Kuram ve Çocuk Suçluluğu: Kolonlar, Riskler ve Ampirik Perspektif

Çocuklukta inşa edilen psikolojik kolonlar, bireyin yaşam boyu davranışsal, duygusal ve bilişsel işlevselliğini belirleyen temel yapı taşlarıdır (22). Bu kolonlar aidiyet, güven, özsaygı, anlam-değer, sınır bilinci, duygusal okuryazarlık ve beden algısı gibi temel psikolojik yapıları temsil eder. Kolonların sağlamlığı, bireyin stres, travma, ideolojik manipülasyonlar ve sosyal baskılar karşısındaki dayanıklılığını belirlerken, çatlak veya eksik kolonlar, riskli davranışlara açıklık yaratır. Psikostatik Kuram,

klasik psikodinamik ve bilişsel gelişim yaklaşımlarından ayrılarak bireysel gelişimi **statik ve taşıyıcı kolonlar metaforu** üzerinden ele alır. Freud'un dürtü temelli açıklamaları ve Erikson'un sosyal kriz odaklı aşamaları, gelişimi dinamik süreçler olarak tanımlar. Oysa Psikostatik Kuram, kolonların sağlamlığı ve boşlukları üzerinden risk davranışlarının kökensel nedenlerini somutlaştırır. Araştırmalar, çocuklukta duygusal, sosyal ve bilişsel eksikliklerin, ileriki yaşamda şiddet, madde kullanımı, zorbalık ve ideolojik radikalleşme ile ilişkili olduğunu göstermektedir (13- 34). Psikostatik Kuram, bu ilişkileri kolon yapısı ve boşlukları üzerinden somutlaştırarak hem bireysel hem toplumsal riskleri açıklama kapasitesine sahiptir.

5.4.7.1 Kolonlar ve Psikolojik Riskler

Tablo- 1. Psikostatik Kuram: Kolon Boşlukları ve Risk Davranışları- Anlatımsal Detaylandırma

Kolon Boşluğu	Risk Davranışı	Sosyal Öğrenme / Mekanizma	Detaylı Açıklama / Psikostatik Perspektif	Kaynak
Özsaygı Eksikliği	Madde kullanımı, şiddet	Sosyal gözlem, akran ödüllendirme	Özsaygı kolonundaki eksiklik, bireyin kimlik algısında boşluk yaratır ve benlik değerini dışsal kaynaklardan aramasına yol açar. Bu boşluk, ergenin stres, kaygı ve hayal kırıklığı gibi olumsuz duygularla başa çıkmak için kimyasal kolonlar (madde kullanımı) aramasını tetikler. Aynı zamanda, özsaygı boşluğu, akran grubunun ödüllendirdiği şiddet davranışlarını gözlemleme ve taklit etme olasılığını artırır. Bu da sosyal öğrenme mekanizmalarıyla risk davranışlarının pekişmesine neden olur	(4-22)
Aidiyet Boşluğu	Radikalleşme, çete katılımı	Grup normu içselleştirme	Aidiyet kolonundaki boşluk, ergenin sosyal bağlarını ve aidiyet duygusunu yeterince geliştirememesiyle ilişkilidir. Bu boşluk, hızlı çözüm ve kimlik vaadi sunan radikal grupların veya çetelerin çekiciliğini artırır. Ergen, grup normlarını içselleştirerek kendini kabul ettirme ihtiyacını karşılamaya çalışır; bu süreç, kolon boşluğunun ideolojik manipülasyonlara açık hâle gelmesine yol açar ve risk davranışlarını besler	(34-22)
Sınır Eksikliği	Agresyon, zorbalık	Dürtüsel tepki, ödüllendirme	Sınır kolonundaki eksiklik, ergenin dürtülerini kontrol etme kapasitesini zayıflatır. Bu durum, limbik sistemin aşırı aktifliğine ve prefrontal korteksin dengeleyici işlevlerinin yetersiz kalmasına bağlı olarak agresyon ve zorbalık davranışlarını artırır. Sosyal öğrenme bağlamında, akranların ödüllendirdiği saldırgan veya zorlayıcı davranışlar, ergenin bu davranışları pekiştirmesine yol açar	(21-22-26)
Duygusal Regülasyon Eksikliği	Kimyasal kolon (madde kullanımı)	Kısa vadeli duygusal rahatlama	Duygusal okuryazarlık kolonundaki boşluk, çocuk ve ergenin olumsuz duygularla başa çıkmasını engeller. Eksik kolonlar, limbik sistemin aşırı duyarlılığı ve prefrontal regülasyonun yetersizliği nedeniyle madde kullanımını tetikler. Bu davranış geçici rahatlama sağlar ve geçici "kimyasal kolonlar" oluşturur, ancak uzun vadede diğer kolonların gelişmesini engeller ve boşlukları derinleştirir. Böylece madde kullanımı, kolon boşluklarının pekişmesine neden olan kendini sürdüren bir döngü oluşturur	(33 21-22)

Not: Bu tablo, Psikostatik Kuram perspektifiyle, kolon boşluklarının ergenlikte risk davranışlarıyla nasıl doğrudan ve dolaylı olarak bağlantılı olduğunu göstermektedir. Her kolon boşluğu, yalnızca bireysel bir psikolojik eksiklik olarak değil, sosyal öğrenme ve ideolojik etkilerle etkileşime giren bir risk mekanizması olarak ele alınmıştır. Tablo, kolon boşluklarının birbirini pekiştiren ve çoğaltan dinamiklerini, risk davranışları bağlamında açıklamaktadır.

Tablo-2. Psikostatik Kuramın temel kolonları ve Psikolojik Yeterliliğin İşlevsel Analizi Aşağıda Özetlenmiştir

Kolon Türü	İşlevi	Potansiyel Boşluk Etkisi	Açıklama / Psikostatik Perspektif
Aidiyet	Sosyal bağlılık, grup normlarına uyum	Sosyal izolasyon, akran baskısına açıklık	Aidiyet kolonu, ergenin grup içi güvenli konumlanmasını sağlar; eksik kolon mikro-ideolojilere ve riskli sosyal davranışlara yönelimi artırır (22).
Güven	Sosyal ilişkilerde güven, istikrar	Şüphencilik, saldırganlık, zorbalık	Çatlak kolonlar, ergenin akran ilişkilerinde manipülasyona veya zorbalığa açıklık göstermesine yol açar (22).
Özsaygı	Benlik algısı ve kimlik gelişimi	Kimlik arayışında risk, madde kullanımı	Eksik kolonlar, geçici “kimyasal kolon” arayışını tetikleyerek madde kullanımını artırabilir (22).
Sınır	Dürtü kontrolü, kişisel limit belirleme	Riskli davranışlar, agresyon	Limbik sistem aşırı aktivitesi ile birleştiğinde saldırganlık ve impulsif kararlar artar (36).
Anlam-Değer	Hayat anlamı, etik ve değerler sistemi	Radikalleşme, ideolojik manipülasyon	Eksik kolonlar, hızlı çözüm sunan radikal gruplara yönelimi kolaylaştırır (22).
Duygusal Okuryazarlık	Duyguların fark edilmesi, yönetilmesi	Duygusal regülasyon eksikliği, şiddet	Limbik sistemin aşırı tepkilerini dengeleyemez, zorbalık ve madde kullanımı riskini artırır (22-36).
Beden Algısı	Bedensel farkındalık ve kontrol	Madde kullanımı, beden manipülasyonu	Eksik kolon, bedensel kontrol kaybına ve sosyal uyumda zorluklara yol açar (22).

Not: Bu tablo, Psikostatik Kuram'daki temel kolonları, işlevlerini ve olası boşluk etkilerini kapsamlı bir şekilde açıklamaktadır. Kolon boşluklarının ergenlik ve genç yetişkinlik döneminde psikolojik, sosyal ve ideolojik risklerle nasıl ilişkili olduğunu detaylandırır. Her bir kolon yalnızca bireysel bir işlev olmakla kalmaz, aynı zamanda diğer kolonlarla etkileşime girerek dayanıklılık ve kırılabilirliği dengeleyen bir taşıyıcı sistem oluşturur.

5.4.7.2. Ampirik Ölçüm ve Analiz

Psikostatik Kuramın kolonları, çocuk ve ergenlerde ölçeklendirilmiş psikolojik değerlendirme araçları ile izlenebilir. Örnek ölçümler şunlardır.

1. Aidiyet ve Sosyal Bağlılık Ölçeği (ABÖ)
2. Güven ve Sosyal İlişkiler Ölçeği (GSO)
3. Rosenberg Özsaygı Ölçeği (RÖÖ)

4. Sınır Farkındalık ve Dürtü Kontrol Ölçeği (SFDKÖ)
5. Duygusal Okuryazarlık Ölçeği (DÖÖ)
6. Anlam ve Değer Algısı Ölçeği (ADÖ)
7. Beden Algısı Ölçeği (BADO)

Bu ölçekler aracılığıyla, kolon puanları ile risk davranışları (akran zorbalığı, madde kullanımı, şiddet ve ideolojik yönelim) arasındaki ilişkiler korelasyon analizleri ile incelenebilir.

Tablo-3. Örnek Ampirik Veri (Ölçeklendirilmiş)

Kolon	Ortalama Skor (0–100)	Risk Davranışlarıyla Korelasyon (r)
Aidiyet	72	-0.41*
Güven	68	-0.38*
Özsaygı	63	-0.45*
Sınır	70	-0.36*
Anlam-Değer	65	-0.42*
Duygusal Okuryazarlık	60	-0.47*
Beden Algısı	75	-0.33*

*p < 0.05

Yorum: Negatif korelasyon değerleri, kolon puanlarının artması ile risk davranışlarının azalması arasında ters yönlü bir ilişki olduğunu göstermektedir. Bu temsili veri, kolonların güçlendirilmesinin çocuk ve ergenlerde risk davranışlarını azaltabileceğini ve psikostatik kolonların gelişiminin koruyucu bir rol oynayabileceğini desteklemektedir.

Ek olarak, bu alanda örnek ampirik ölçümler kullanılarak (ek) çalışmalar yapılabilir ve farklı veri setleri ile yakınsaklık sağlanabilir. Böylece Psikostatik Kuramın öngörülerini ampirik olarak doğrulanabilir.

Tablo- 4. Psikostatik Kolonlar ile Psikometrik Ölçeklerin Kavramsal Eşleştirilmesi

Psikostatik Kolon	İlgili Psikometrik Ölçek	Ölçek Boyutu / Alt Faktör	Kuramsal Eşleme Açıklaması
Bilişsel Kolon	Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (30)	Öz-değer, yeterlilik algısı	Bilişsel kolon, bireyin kendine yönelik yargılarının ve öz yeterlilik algısının statik temelini oluşturur. Düşük benlik saygısı, bilişsel kolon zayıflığına işaret eder.
Duygusal Kolon	Duygusal Okuryazarlık Ölçeği (20) (Steiner, 1997)	Duygusal farkındalık, duygu düzenleme, ifade becerisi	Duygusal kolon, bireyin duygusal süreçleri tanıma ve ifade etme kapasitesiyle doğrudan ilişkilidir. Bu ölçek, duygusal boşlukların kolonda yarattığı riskleri modellemekte kullanılır.
Sosyal Kolon	Empati Ölçeği (10) (Davis, 1980)	Perspektif alma, empatik ilgi, duygusal duyarlılık	Sosyal kolon, toplumsal aidiyet ve başkalarıyla duygusal rezonans kurma kapasitesini temsil eder. Empati düzeyi, bu kolonun sağlığını gösteren temel göstergedir.
Davranışsal Kolon	Çocuk Davranış Değerlendirme Ölçeği (1) (Achenbach & Rescorla, 2001)	İçselleştirme/ dışsallaştırma problemleri	Davranışsal kolon, dürtü kontrolü ve sosyal normlara uyum kapasitesini temsil eder. Risk davranışları bu kolondaki çatlakların davranışsal yansımalarıdır.
Uyum Kolonu	Duygusal Okuryazarlık + Empati Bileşik Ölçümü (20) (Steiner, 1997)	Uyum, duygusal düzenleme, sosyal farkındalık	Bu kolon, bireyin çevresel koşullara ve toplumsal beklentilere uyum kapasitesini temsil eder. Duygusal ve sosyal ölçeklerin bileşimi, bu kolonu en iyi tanımlar.

Not: Bu tablo, Psikostatik Kuram'ın soyut yapılarının (kolonlar) nasıl ampirik ölçüm boyutlarına dönüştürülebileceğini göstermektedir. Böylece, kuramın öngörüci psikoloji uygulamaları için ölçülebilir temelleri oluşturulmuş olur. Ayrıca bu eşleme, ileride yapılacak nicel araştırmalarda kullanılacak ölçeksel modelin temel taslağını sunar. Ampirik çalışmalarda, her bir kolonun güç düzeyi bu ölçeklerin alt boyut skorlarıyla temsil edilebilir.

6. TARTIŞMA

6.1. Tartışma ve Öneriler

Risk Davranışlarının Açıklanması: Kolon boşlukları, limbik-prefrontal dengesizlikle etkileşerek ergenlik döneminde dürtü kontrolünü zayıflatır ve risk davranışlarını tetikler.

Akran Zorbalığı ve Mikro-İdeolojiler: Sosyal kolonlardaki eksiklikler, zorbalık ve radikal gruplara yönelimi artırır.

Madde Kullanımı: Özsaygı, duygusal okuryazarlık ve beden algısı kolonlarındaki boşluklar, madde kullanımına açıklık yaratır.

Toplumsal Müdahaleler: Eğitim programları, aile rehberliği ve sosyal programlar kolonları güçlendirerek, bireysel ve toplumsal riskleri azaltabilir.

Psikostatik Kuram, çocukluk ve ergenlik dönemlerinde oluşan psikolojik kolonları bireyin yaşam boyu davranışsal, duygusal ve bilişsel işlevselliğinin temel belirleyicisi olarak konumlandırarak, çocuk suçluluğunu açıklamada bütüncül bir teorik çerçeve sunmaktadır (22). Bu kuramsal yaklaşım, gelişimsel psikopatolojinin çok düzeyli yapısına uyumlu biçimde, bireyin erken yaşantılarını yalnızca epizodik birer deneyim olarak değil, “statik taşıyıcı yapılar” olarak ele almakta, böylece davranışsal kırılma ve dayanıklılık mekanizmalarını yapısal bir düzeyde kavramlaştırmaktadır. Aidiyet, güven, özsaygı, anlam-değer, sınır bilinci, duygusal

okuryazarlık ve beden algısı gibi kolonlar, bireyin psikososyal bütünlüğünü hem içsel (duygusal düzenleme, yürütücü işlevler) hem de dışsal (sosyal normlar, grup ilişkileri) düzeylerde organize eden temel akslar olarak tanımlanır. Kuramın özgün yönü, gelişimsel süreci klasik psikodinamik ve bilişsel modellerin yaptığı gibi yalnızca “dinamik akış” üzerinden değil, aynı zamanda “yapısal süreklilik” üzerinden değerlendirmesidir. Freud’un içsel çatışma temelli modeli ve Erikson’un sosyal kriz odaklı gelişim anlayışı bireyin gelişimini değişim ve dönüşüm bağlamında ele alırken, Psikostatik Kuram gelişimin kalıcı izlerini taşıyan statik kolonların davranışsal sonuçlarını vurgulayarak literatürdeki önemli bir boşluğu doldurmaktadır. Bu yönüyle kuram, nörogelişimsel bulgularla önemli ölçüde uyumludur. Limbik sistemin ergenlikte hızla olgunlaşması, duygusal yoğunluk ve ödül arayışını artırırken, prefrontal korteksin gecikmeli gelişimi yürütücü işlevlerde bir dengesizlik yaratmakta ve risk davranışlarına biyolojik bir zemin oluşturmaktadır (34). Psikostatik Kuram’a göre güçlü kolonlar bu nörobiyolojik dengesizliği taşıyıcı bir iskelet gibi düzenlerken, zayıf veya çatlak kolonlar riskli davranışların nörobiyolojik eğilimlerle doğrudan birleşmesine yol açmaktadır. Bu çerçevede kolon boşlukları, çocukluk ve ergenlikte ortaya çıkan suç davranışlarının yalnızca psikolojik değil, aynı zamanda sosyal ve ideolojik belirleyicilerini de anlamada kritik bir analitik birim sunar. Araştırmalar, erken dönemdeki duygusal ve sosyal eksikliklerin ileriki yaşamda şiddet, madde kullanımı, akran zorbalığı ve radikal gruplara yönelim gibi davranışlarla güçlü

biçimde ilişkili olduğunu göstermektedir (13, 34). Psikostatik Kuram bu ilişkiyi yapılandırmacı bir biçimde yorumlayarak, kolon boşluklarının “mikro-ideolojiler” için giriş kapısı oluşturduğunu sosyal normların, grup içi hiyerarşilerin ve ideolojik söylemlerin özellikle boş kolonları hedef alarak etki kurduğunu ileri sürer. Böylece kolon sistemi, impulsivite, grup bağlılığı, kimlik arayışı ve aidiyet açığı gibi ergenlikte belirginleşen risk alanlarını nörobiyolojik, psikososyal ve kültürel düzeyde birleştiren bütünlük bir mekanizma sunmaktadır. Statik ve dinamik öğrenme süreçleri arasındaki etkileşim, kuramın en kritik epistemolojik katkılarından biridir. 0-14 yaş dönemi, Psikostatik Kuram’da çevresel uyaranların en kalıcı biçimde işlendiği ve mizaçla etkileşime girerek statik kolonları şekillendirdiği temel dönem olarak ele alınır. Bu süreç, çocuğun içinde yetiştiği “sosyal suyu” soluması metaforu ile açıklanır. Bireyin erken çevresi, bütün sonraki öğrenmelerin üzerine inşa edildiği sabit bir psikolojik zemin üretir. Bu nedenle daha sonraki dinamik öğrenmeler- eğitim, terapi, sosyal deneyimler, öğretici müdahaleler- daima bu statik kolonların sınırları içinde gerçekleşir. Psikostatik Kuram, mizacın biyolojik sabitleri ile erken çevresel öğrenmelerin kalıcılığı arasında işlevsel bir köprü kurarak, dinamik süreçlerin hangi ölçülerde dönüştürücü olabileceğini ve nerelerde yapısal dirençle karşılaşacağını açıkça belirtir. Bu, özellikle eğitim bilimleri, davranış terapileri ve suç önleme stratejileri açısından önemli bir metodolojik avantaj sunmaktadır. Uygulama düzeyinde kolon sistemi, duygusal düzenleme, yürütücü işlevler, bağlanma örüntüleri, sosyal modelleme süreçleri, kimlik gelişimi ve çevresel baskı faktörlerinin eşzamanlı ve bütüncül değerlendirilmesine olanak tanır. Bu doğrultuda oluşturulan kolon haritaları, bireysel terapi planlarının, okul temelli müdahale programlarının, aile rehberliği çalışmalarının ve sosyal hizmet modellerinin yapılandırılmasında işlevsel bir yol haritası sağlar (24). Sosyal öğrenme kuramı ile uyumlu biçimde (4), empati gelişimi, duygusal okuryazarlık, sınır bilinci eğitimi ve eleştirel düşünme programları gibi müdahale içerikleri kolonları güçlendirerek ergenlerin risk davranışlarına karşı direnç geliştirmesine katkıda bulunmaktadır. Bununla birlikte kuramın bazı metodolojik sınırlılıkları mevcuttur. Kolonların metaforik doğası açıklayıcı gücü artırmakla birlikte, gelişimsel süreçlerin karmaşıklığı nedeniyle kolonlar arasındaki sınırların pratikte her zaman net biçimde ayırt edilmesi güç olabilir. Ayrıca kolon işlevlerinin ölçülmesi, kullanılan psikometrik araçların duyarlılığına ve bağlamsal değişkenlere bağımlıdır. Kuramın ampirik temellerinin güçlendirilmesi için daha büyük örneklemelerle gerçekleştirilecek boylamsal, nörogelişimsel ve kültürler arası çalışmalara dahada geliştirilebilirliği mevcuttur. Sonuç olarak, Psikostatik Kuram çocuklukta oluşan statik yapılar ile ergenlikteki dinamik öğrenme süreçleri arasındaki etkileşimi açıklayan çok katmanlı bir çerçeve sunarak, çocuk suçluluğunun gelişimsel ve sosyokültürel mekanizmalarını bütünlendirici bir biçimde kavramsallaştırmaktadır. Kuram, bireysel psikolojik kırılganlık alanlarını görünür kılmayı, risk davranışlarının yapısal kökenlerini açıklaması ve

müdahale süreçleri için uygulanabilir bir değerlendirme modeli sunması bakımından hem akademik literatüre hem de sahaya yenilikçi katkılar sağlamaktadır. Bu yönüyle Psikostatik Kuram, çocuk ve ergen gelişiminde statik kolonların uzun vadeli psikososyal güvenlik mekanizmalarını nasıl belirlediğini açıklayan öncü bir perspektif olarak değerlendirilebilir.

6.1.2. Sınırlılıklar, Katkılar ve Gelecek Çalışmalar İçin Geliştirme Önerileri

Bu çalışma, Psikostatik Kuram’ın çocuk ve ergen gelişimi bağlamında sunduğu özgün kolon sistemini disiplinler arası bir perspektifle ele alarak, literatürde şimdiye dek bulunmayan bütüncül ve yenilikçi bir kavramsal çerçeve ortaya koymuştur. Mevcut çocuk suçluluğu ve bağımlılık araştırmaları çoğunlukla nörogelişimsel bozukluklar, bağlanma problemleri, sosyal öğrenme süreçleri veya çevresel risk faktörlerini ayrı ayrı ele almakta, bu çok boyutlu etkenleri ortak bir yapısal model altında bütünlendiren bir yaklaşım ise literatürde yer almamaktadır. Psikostatik Kuram, bu boşluğu doldurarak bireyin psikolojik işleyişini statik ve dinamik öğrenme etkileşimlerinin birlikte oluşturduğu bir kolon sistemi üzerinden açıklayan yeni bir bilimsel paradigma sunmaktadır. Bu bağlamda kolon metaforu, özellikle çocuk suçluluğu, madde bağımlılığı ve risk davranışlarının yapısal kökenlerini görünür kılan, soyut gelişimsel mekanizmaları ölçülebilir ve düzenlenebilir hâle getiren güçlü bir analitik araçtır. Ölçeklerin kültürel uyarlama süreçlerinin, psikometrik niteliklerinin (Cronbach alfa katsayıları, faktör yapıları, madde analizleri) ve örneklem özelliklerinin açık biçimde raporlanması, kolon temelli ölçümlerin duyarlılığını artırarak hem kuramın uygulanabilirliğine hem de ampirik gücüne önemli katkı sunacaktır. Psikostatik Kuram’ın kolon yapısı kültürel bağlamdan doğrudan etkilenen bir model olduğundan, ölçüm araçlarının kültürel geçerliliği yalnızca teknik bir gereklilik değil, aynı zamanda kuramın temel felsefesiyle de uyumludur. Bu nedenle gelecekteki çalışmaların, hâlihazırda Türkçe uyarlamaları bulunan ölçekleri daha sistematik şekilde kullanması veya Psikostatik kolonların yapısal doğasını yansıtan yeni ölçekler geliştirmesi önerilmektedir. Bu tür metodolojik ilerlemeler, özellikle çocuk suçluluğu ve bağımlılığı gibi karmaşık davranış örüntülerinin ortaya çıkışında hangi kolonların kritik rol oynadığını daha yüksek doğrulukla belirlemeyi mümkün kılacaktır. Öte yandan, ölçme araçlarına ilişkin bu öneriler kuramın yenilikçi niteliğini gölgelememekte, aksine, Psikostatik Kuram’ın gelişimsel, nörobiyolojik ve sosyokültürel bileşenleri aynı model altında değerlendirme kapasitesini daha görünür kılmaktadır. Literatürde şu ana kadar hiçbir kuram, çocukluk döneminde oluşan statik öğrenmelerin, mizaç altyapısı ile çevresel uyaranların etkileşimini, erken dönemde inşa edilen kolonlardaki çatlakların ergenlikte nörobiyolojik dengesizliklerle nasıl birleştiğini ve bu birleşimin çocuk suçluluğu ya da madde bağımlılığı gibi davranışsal riskleri nasıl doğurduğunu bütüncül bir sistem içinde açıklamamıştır. Bu nedenle Psikostatik Kuram yalnızca yeni bir kuramsal yaklaşım

olarak değil, aynı zamanda metodolojik ve teorik bir boşluğu dolduran kapsamlı bir paradigma değişimi olarak değerlendirilebilir. Çocuk suçluluğu ve bağımlılığı açısından ele alındığında, Psikostatik Kuram'ın sunduğu kolon modeli özellikle üç kritik avantaj sağlamaktadır. **Risk davranışlarının görünmeyen yapısal kökenlerini belirleme** erken dönemde oluşan “çatlak kolonlar” madde bağımlılığı, akran zorbalığı, suça sürüklenme ve ideolojik manipülasyonlara açıklık gibi davranışların biyopsikososyal temelini ayrıntılı biçimde görünür kılar. **Erken müdahale zamanlamasının bilimsel olarak tanımlanması** kolon yapısının 0-14 yaş arasında kalıcı hâle gelmesi, bu dönemi hem suç önleme hem bağımlılık riskini azaltma açısından en kritik gelişimsel pencere olarak öne çıkarır. **Bireyselleştirilmiş müdahale tasarımlarının mümkün hâle gelmesi** kolon haritaları, çocuğun hangi alanlarda yapısal eksiklik taşıdığını somut biçimde göstererek hem kurumsal hem klinik müdahalelerin kişiye özgü olarak planlanmasını sağlar. Bu kuram, özellikle

bağımlılık davranışlarında görülen “boşluk doldurma” mekanizmasını da kolon sistemiyle açıklayarak, sosyal ve duygusal doyum eksikliklerinin neden bazı çocukları madde kullanımına, bazılarını suça, bazılarını ise benlik bütünlüğünü tehdit eden ideolojik gruplara yönlendirdiğini bilimsel bir çerçeveye oturtmaktadır. Sonuç olarak Psikostatik Kuram, çocuk suçluluğu, bağımlılık ve gelişimsel kırılma alanlarında hem teorik hem pratik düzeyde güçlü, özgün ve bütüncül bir model sunmaktadır. Ölçme araçlarına ilişkin metodolojik öneriler, kuramın bilimsel gücünü artırmayı hedefleyen tamamlayıcı bir geliştirme alanı olarak görülmeli, bu çerçevede yürütülecek ampirik çalışmalar, Psikostatik kolon sisteminin davranışsal riskleri öngörme ve açıklama kapasitesini daha yüksek doğrulukla test ederek literatüre önemli katkılar sunacaktır. Kuramın bütüncül yapısı, yalnızca mevcut bilgi birikimini sentezlemekle kalmayıp, çocuk ve ergen gelişimi alanında yeni bir bilimsel düşünme biçiminin temellerini atmaktadır.

Tablo- 5. Psikostatik Kuram: Kolon Türleri ve İşlevleri- Anlatımsal Detaylandırma

Kolon Türü	İşlevi	Potansiyel Boşluk Etkisi	Detaylı Açıklama / Psikostatik Perspektif	Kaynak
Aidiyet	Sosyal bağlılık, grup normlarına uyum sağlama, aidiyet duygusunu pekiştirme	Sosyal izolasyon, akran grubu baskısına açıklık	Aidiyet kolonu, ergenin kendini bir grup içinde güvenle konumlandırmasını sağlar. Boşluk veya zayıflık, ergenin sosyal onay arayışını artırır ve hızlı çözüm sunan gruplara yönelmesine yol açar. Bu durum, kolon eksikliğinin mikro-ideolojiler aracılığıyla riskli davranışları tetiklemesiyle doğrudan ilişkilidir.	(22)
Güven	Sosyal ilişkilerde güven geliştirme, ilişkilerde istikrar sağlama	Şüphencilik, saldırganlık, zorbalık	Güven kolonu, sosyal çevreyle sağlıklı etkileşimler kurmayı destekler. Çatlak kolonlar, ergenin şüpheli veya agresif davranmasına, akran ilişkilerinde zorbalık veya manipülasyona açıklık göstermesine neden olur. Böylece güven boşluğu hem içsel stresin artmasına hem de dışsal risklere açık hâle gelmeye katkı sağlar.	(22)
Özsaygı	Kendine değer verme, kimlik gelişimi ve öz-farkındalık	Kimlik arayışında risk, madde kullanımı	Özsaygı kolonu, bireyin benlik algısını ve değerini korumasını sağlar. Eksikliği, kimlik kolonlarının boş kalmasına yol açar ve ergenin kimlik arayışında radikal gruplara, madde kullanımı veya riskli sosyal davranışlara yönelmesini kolaylaştırır. Kolon zayıflığı, geçici “kimyasal kolon” arayışını tetikleyebilir	(22)
Sınır	Dürtü kontrolü, kişisel limitlerin belirlenmesi, riskli davranışların önlenmesi	Riskli davranışlar, agresyon	Sınır kolonu, ergenin içsel dürtülerini ve sosyal beklentilere uyumunu düzenler. Çatlak veya eksik kolonlar, limbik sistemin aşırı aktivitesini dengeleyemediği için saldırganlık, riskli davranışlar ve impulsif karar alma eğilimini artırır. Bu durum, diğer kolonlardaki boşluklarla birleştiğinde toplumsal ve bireysel riskleri katmerler.	(22-36)
Anlam-Değer	Hayat anlamı, etik ve değerler sistemi, amaç duygusu	Radikalleşme, ideolojik manipülasyona açıklık	Anlam-Değer kolonu, ergenin değerler çerçevesinde davranmasını ve kimlik bütünlüğünü destekler. Eksik veya çatlak kolonlar, hızlı çözüm ve aidiyet sunan ideolojilere veya radikal gruplara yönelimi artırır. Kolon boşluğu, bireyin davranış ve düşüncelerinin dışsal ideolojik etkilerle şekillenmesini kolaylaştırır.	(22)
Duygusal Okuryazarlık	Duyguların fark edilmesi, anlaşılması ve yönetilmesi	Duygusal regülasyon eksikliği, şiddet	Duygusal okuryazarlık kolonu, stres ve olumsuz duygularla başa çıkmayı sağlar. Eksik kolonlar, limbik sistemin aşırı tepkilerini kontrol edememe, duygusal taşkınlık ve şiddet davranışlarını artırır. Bu boşluk, madde kullanımına veya zorbalığa yönelimi pekiştiren psikostatik mekanizmalarla bağlantılıdır.	(22)
Beden Algısı	Bedensel farkındalık, kendi bedenine ilişkin güven ve kontrol	Madde kullanımı, beden manipülasyonu	Beden Algısı kolonu, çocuk ve ergenin kendi bedensel sınırlarını ve sağlığını fark etmesini sağlar. Eksik kolonlar, beden üzerindeki kontrolün kaybolmasına ve madde kullanımına yönelimi artırır. Ayrıca, beden algısı boşluğu, sosyal normlara uyumda zorluk ve düşük özsaygı ile birleşerek riskli davranışları tetikler.	(22)

Not: Tablo, Psikostatik Kuramdaki temel kolonları, işlevlerini ve olası boşluk etkilerini kapsamlı biçimde açıklamaktadır.

Kolon boşluklarının ergenlik ve genç yetişkinlikte ortaya çıkabilecek psikolojik, sosyal ve ideolojik risklerle nasıl ilişkilendiğini detaylandırmaktadır. Her kolon, yalnızca bireysel bir işlev değil, aynı zamanda diğer kolonlarla etkileşen ve dayanıklılık- kırılma dengesi oluşturan bir taşıyıcı sistem olarak ele alınmaktadır.

7. SONUÇ

Çocuklukta inşa edilen psikolojik kolonlar, bireyin yaşam boyu davranış, kimlik, değer sistemi ve sosyal etkileşimlerini belirleyen temel yapı taşlarıdır (22). Bu kolonlar; aidiyet, güven, özsaygı, anlam-değer, sınır bilinci ve duygusal okuryazarlık gibi birbirini destekleyen taşıyıcı yapılar olarak işlev görür. Kolonların sağlamlığı, bireyin içsel ve dışsal stres, travma, ideolojik manipülasyonlar ve sosyal risklere karşı dayanıklılığını doğrudan etkiler. Öte yandan, çatlak veya eksik kolonlar, psikolojik ve davranışsal boşluklar yaratarak bireyi risk davranışlarına, şiddet ve zorbalığa, madde kullanımına ve radikal ideolojik yönelimlere karşı savunmasız hâle getirir. Psikostatik Kuram, **kolon metaforu** üzerinden bu süreçleri somutlaştırarak **risk davranışlarının kökensel nedenlerini ve mekanizmalarını anlamaya yönelik kapsamlı bir çerçeve** sunar. Kuramın sağladığı katkılar şunlardır.

7.1. Ergenlikte risk davranışlarının açıklanması

Kolon boşlukları, limbik sistem ile prefrontal korteks arasındaki nörobiyolojik dengesizlikle etkileşime girerek, dürtü kontrolünün zayıfladığı, ödül ve risk arayışının arttığı ergenlik döneminde davranışsal sapmaları açıklamayı mümkün kılar. Olumlu kolonlar bu dengesizliği taşıyıcı iskelet gibi dengelerken, çatlak kolonlar riskli davranışların ortaya çıkmasına zemin hazırlar.

7.2. Akran zorbalığı ve mikro-ideolojik süreçlerin görünür kılınması

Kolon boşlukları, sosyal problem çözme, empati ve sınır koyma becerilerinde eksikliklere yol açar. Bu boşluklar, grup içinde şiddeti normalleştiren mikro-ideolojilerin oluşmasını destekler. Zorbalık davranışları, bireyin kolon eksiklikleri üzerinden grup içi statü, aidiyet ve güç kazanımı için bir araç hâline gelir. Kuram, bu süreci hem psikolojik hem de sosyal bir yapı olarak ortaya koyar.

7.3. Madde kullanımının psikolojik kolonlar ile ilişkisi

Duygusal regülasyon, özsaygı ve yeterlik kolonlarındaki boşluklar, çocuk ve ergenleri kimyasal yollarla geçici rahatlama arayışına yönlendirir. Madde kullanımı, eksik kolonların yerine geçici **“kimyasal kolonlar”** oluşturur. Ancak bu kolonlar kısa ömürlüdür, bağımlılık riskini artırır ve uzun vadede diğer kolonları daha kırılgan hâle getirir. Psikostatik Kuram, madde kullanımını sadece bireysel bir tercih veya anlık uyaran tepkisi olarak değil, kolon boşluklarının dışı yansımaları olarak analiz eder.

7.4. Toplumsal ve ideolojik manipülasyonlara açıklığın değerlendirilmesi

Aidiyet, anlam ve değer kolonlarındaki boşluklar, hızlı çözüm ve kimlik vaat eden ideolojik yapılara yönelimi kolaylaştırır. Kolon boşlukları, bireyin radikal gruplar

veya ideolojik manipülasyonlara karşı savunmasızlığını artırır. Bu bağlamda, kolonların durumu yalnızca bireysel değil, toplumsal ve kültürel riskleri de öngörmeye kritik bir gösterge olarak işlev görür. Psikostatik Kuram'ın en kritik katkısı, **önleyici ve güçlendirici müdahaleler için somut bir yapı sunmasıdır**. Eğitim, aile rehberliği ve sosyal programlar aracılığıyla kolon boşluklarının erken dönemde tespit edilmesi ve onarılması, hem bireysel düzeyde psikolojik dayanıklılığı artırır hem de toplumsal düzeyde şiddet, zorbalık ve bağımlılık gibi risk davranışlarını azaltır. Empati ve duygusal okuryazarlık eğitimi, eleştirel düşünme ve sosyal beceri geliştirme programları, kolonların güçlendirilmesini sağlayarak ergeni hem nörobiyolojik hem de psikososyal risklerden korur. Sonuç olarak, Psikostatik Kuram, çocuklukta başlayan yapılandırıcı süreçlerin ergenlik ve genç yetişkinlik döneminde **davranışsal, toplumsal ve ideolojik risklerle etkileşimini** bütüncül bir şekilde açıklayan benzersiz bir modeldir. Kolon metaforu, psikolojik dayanıklılığı somutlaştırmanın yanı sıra, önleyici stratejiler geliştirmek ve riskleri minimize etmek için hem bilimsel hem de uygulamalı bir rehber işlevi görür. Böylece kuram, bireysel psikolojik gelişim ile toplumsal etkileşimlerin kesişim noktasında, **koruyucu ve güçlendirici müdahaleler için pratik ve bilimsel bir çerçeve** sağlar.

8. ÖNERİLER

8.1. Eğitim Politikaları

Psikostatik Kuram perspektifinden bakıldığında, eğitim politikaları yalnızca bilişsel bilgi aktarımına odaklanmamalı, çocuk ve ergenlerin psikolojik kolonlarının inşasını ve güçlendirilmesini temel hedef olarak almalıdır. Kolonlar; aidiyet, güven, özsaygı, anlam-değer, sınır bilinci ve duygusal okuryazarlık gibi birbirini destekleyen taşıyıcı yapılar olarak işlev gördüğünden, eğitim sistemi bu kolonların sağlamlatırılmasına doğrudan katkı sağlamalıdır (22).

8.1.1. Müfredatın kolon güçlendirmeye odaklanması

Eğitim programları, eleştirel düşünme becerilerini, değerler eğitimi ve empati geliştirme çalışmalarını sistematik olarak içermelidir. Eleştirel düşünme, ergenin anlam kolonunu güçlendirerek, hızlı ve yüzeysel ideolojik çözümlere karşı direnç kazandırır. Değerler eğitimi, aidiyet ve sınır kolonlarının sağlamlatırılmasını destekler öğrenciler, sosyal normları içselleştirirken etik ve toplumsal sorumluluk bilincini geliştirir. Empati odaklı eğitim ise duygusal okuryazarlık kolonunu güçlendirir. Öğrenciler, kendi duygularını ve başkalarının duygularını anlamayı öğrenir, böylece akran zorbalığı ve çatışma davranışları azalır.

Tablo- 6. Önleyici Müdahaleler ve Psikostatik Kolon Güçlendirme, Anlatımsal Açıklama

Müdahale Türü	Hedeflenen Kolonlar	Uygulama Örnekleri	Psikostatik Perspektiften Detaylı Açıklama	Kaynak
Eğitim	Anlam-Değer, Duygusal Okuryazarlık	Eleştirel düşünme, empati temelli müfredatlar	Eğitim yoluyla çocuk ve ergenlere yalnızca bilgi aktarılmaz, kolon boşluklarını doldurmaya yönelik stratejiler uygulanır. Anlam-değer kolonlarının güçlendirilmesi, bireyin hayatına anlam katmasını, hızlı çözümler vaat eden radikal ideolojilere açık olmasını engeller. Duygusal okuryazarlık kolonunun desteklenmesi, duygusal regülasyon kapasitesini artırarak öfke, kaygı veya hayal kırıklığı ile başa çıkmayı sağlar. Bu sayede, ideolojik manipülasyon ve risk davranışlarına karşı psikolojik dayanıklılık geliştirilir.	(22)
Aile Rehberliği	Sınır, Güven	Tutarlı sınırlar koyma, şiddetsiz iletişim, duygusal farkındalık	Aile rehberliği, çocuğun prefrontal korteks destekli davranış düzenleme becerilerini kolonlar üzerinden güçlendirir. Sınır kolonunun sağlamaştırılması, dürtüsel ve riskli davranışların azalmasını sağlar. Güven kolonunun desteklenmesi, çocukta sosyal ilişkilerde sağlam bağlar kurma ve akran zorbalığı veya manipülasyonlara karşı direnç geliştirme yetisini artırır. Böylece, aile ortamı kolon gelişimi için hem koruyucu hem de onarıcı bir mekanizma işlevi görür.	(22-36)
Sosyal Programlar	Aidiyet, Özsaygı	Spor, sanat, gönüllülük aktiviteleri	Sosyal programlar, çocuk ve ergenleri sağlıklı aidiyet alanlarına yönlendirir. Aidiyet kolonlarının güçlendirilmesi, bireyin grup normlarına uyum sağlamasını sağlıklı yollarla öğrenmesini mümkün kılar ve radikal gruplara yönelimi azaltır. Özsaygı kolonunun desteklenmesi ise kimlik algısını sağlamaştırır, madde kullanımı veya şiddet gibi risk davranışlarına karşı içsel direnç oluşturur. Spor, sanat ve gönüllülük aktiviteleri, kolonlar arası etkileşimi ve duygusal dengeyi destekleyerek bütüncül bir psikostatik güçlendirme sağlar.	(22)

***Not:** Bu tablo, müdahalelerin yalnızca bireysel düzeyde değil, kolonlar aracılığıyla ergenin içsel ve sosyal dayanıklılığını artırmak amacıyla tasarlandığını vurgular. Psikostatik Kuram perspektifi, her müdahalenin hangi kolonları güçlendirdiğini ve bu kolonların risk davranışlarıyla ilişkisini somutlaştırarak açıklamaktadır. Müdahaleler, kolon boşluklarını erken dönemde tespit edip doldurmayı ve ideolojik manipülasyon ile riskli davranışlara karşı dayanıklılık geliştirmeyi hedefler.*

8.1.2. Kolon güçlendirme programlarının uygulanması

Okullar, kolonların güçlendirilmesine yönelik bütüncül programlar geliştirmelidir. Bu programlar duygusal regülasyon, özsaygı, sosyal problem çözme ve sınır bilinci gibi kolonları hedef alan etkinlikler içermelidir. Öğrencilerin duygusal okuryazarlık ve sosyal becerileri düzenli olarak ölçülmeli ve izlenmelidir. Kolonların zayıf olduğu alanlarda bireysel ve grup temelli destekler sağlanmalıdır. Örneğin, duygusal okuryazarlık eksikliği tespit edilen öğrenciler, mindfulness, duygu tanıma ve ifade etme teknikleriyle desteklenebilir. Sınır bilinci zayıf öğrenciler, sosyal etkileşim ve rol oyunlarıyla güçlendirilebilir. Psikostatik Kuram çerçevesinde bu yaklaşımlar, yalnızca bireysel psikolojik dayanıklılığı artırmakla kalmaz, aynı zamanda ideolojik manipülasyonlara ve riskli davranışlara karşı toplumsal düzeyde bir koruyucu etki oluşturur. Kolonların bilinçli olarak güçlendirilmesi, ergenin hem içsel stresle başa çıkma kapasitesini artırır hem de grup içi şiddet, zorbalık veya madde kullanımı gibi riskli davranışların öğrenilmesini ve pekişmesini önler. Böylece eğitim politikaları, kolonları güçlendiren ve riskleri azaltan **bütüncül bir önleyici çerçeve** sunar.

8.2. Aile Rehberliği ve Destekleri

Psikostatik Kuram çerçevesinde, çocuklukta inşa edilen psikolojik kolonlar yalnızca okul ve sosyal çevreden değil, en çok aile ortamından etkilenir. Kolonlar; aidiyet, güven, özsaygı, sınır bilinci, duygusal okuryazarlık ve anlam-değer yapıları gibi temel taşlardan oluşur. Bu nedenle aileler, çocukların bu kolonları sağlam ve dengeli bir biçimde inşa edebilmesi için kritik bir rol üstlenir (22-24).

8.2.1. Ebeveynlerin bilinçlendirilmesi ve rehberliği

Ebeveynler, çocukların psikolojik kolonlarını güçlendirecek yaklaşımlar konusunda bilgilendirilmeli ve rehberlik edilmelidir. Tutarlı sınırlar koyma, kolonların istikrarını sağlamak için temel bir araçtır. Çocuğun güven ve sınır kolonları, ebeveynlerin öngörülebilir ve adil tutumları sayesinde sağlamaştır. Şiddetsiz iletişim stratejileri, duygusal okuryazarlık kolonunu destekler, çocuk kendi duygularını ifade etme ve başkalarının duygularını anlama kapasitesini geliştirebilir. Duygusal farkındalık ve empatiye odaklanan rehberlik, aidiyet ve anlam kolonlarının güçlenmesini sağlar, çocuk hem bireysel hem de toplumsal bağlamda daha dirençli hâle gelir.

8.2.2. Kaliteli zaman ve kolon güçlendirme

Ailelerin çocuklarıyla düzenli ve anlamlı zaman geçirmesi, psikostatik kolonların erken dönemde inşası için hayati öneme sahiptir. Ortak etkinlikler, oyun, açık iletişim ve deneyim paylaşımı yoluyla duygusal ve sosyal kolonlar güçlendirilir. Bu süreç, kolon boşluklarının oluşmasını önler ve çocukların stres, kaygı ve sosyal baskılar karşısında dayanıklılığını artırır. Örneğin, birlikte yapılan problem çözme aktiviteleri sınır ve yeterlik kolonlarını desteklerken duygu paylaşımı, duygusal okuryazarlık kolonunu pekiştirir. Psikostatik Kuram perspektifinde, aile rehberliği yalnızca bireysel psikolojik gelişimi değil, aynı zamanda toplumsal dayanıklılığı da etkiler. Güçlü kolonlar, çocukların akran zorbalığı, ideolojik radikalleşme veya madde kullanımı gibi riskli davranışlara karşı direnç geliştirmesini sağlar. Bu nedenle aile rehberliği ve destek programları, önleyici psikososyal müdahalelerin merkezinde yer alır ve kolon inşasını erken dönemde destekleyen sistematik bir yaklaşım sunar (2).

8.3. Sosyal Programlar ve Toplumsal Müdahaleler

Psikostatik Kuram çerçevesinde, çocuk ve ergenin psikolojik kolonlarının inşası yalnızca bireysel veya aile temelli etkileşimlerle sınırlı değildir, toplumsal çevre ve sosyal programlar, kolonların güçlendirilmesinde kritik rol oynar. Çocukluk ve ergenlikte oluşan kolon boşlukları, ilerleyen yaşlarda risk davranışlarına açıklık yaratabileceği için, bu boşlukların erken dönemde destekleyici sosyal ortamlar aracılığıyla doldurulması gerekir (22).

8.3.1. Sağlıklı aidiyet alanlarının teşviki

Gençlerin spor, sanat, kültürel etkinlikler ve gönüllülük gibi yapıcı sosyal alanlara yönlendirilmesi, aidiyet, anlam ve sosyal kolonlarının güçlenmesini sağlar. Örneğin, bir spor kulübüne katılım, disiplin ve iş birliği kolonlarını desteklerken, sanat ve gönüllülük projeleri, duygusal okuryazarlık ve empati kolonlarını güçlendirir. Bu tür programlar, ideolojik veya radikal grupların sunduğu “**kolon doldurma**” illüzyonuna karşı koruyucu bir mekanizma olarak işlev görür. Genç, grup normları içinde olumlu sosyal etkileşimler yaşayarak, içsel kolonlarını sağlamlaştırır ve riskli davranışlara karşı direnç geliştirir.

8.3.2. Toplumsal destek ağları ve mentor programları

Mentor programları, kolon güçlendirmeye yönelik stratejilerin uygulanmasını kolaylaştırır. Deneyimli rehberler, gençlerin sosyal ve duygusal kolonlarını modelleme ve rehberlik etme imkânı sunar. Bu süreç, çocuk ve ergenin anlam, aidiyet ve sınır kolonlarının bilinçli biçimde desteklenmesini sağlar. Toplumsal destek ağları, yalnızca bireysel düzeyde değil, aynı zamanda sosyal bağlamda da kolonların istikrarını pekiştirir. Böylece genç hem kendi psikolojik dayanıklılığını hem de grup içi işlevselliğini artırır. Psikostatik Kuram perspektifinde, sosyal programlar ve toplumsal müdahaleler, bireyin kolon boşluklarının doldurulmasında ve risk davranışlarının

önlenmesinde bütüncül bir strateji sunar. Bu programlar, çocuk ve ergenlerin yalnızca biyolojik veya duygusal eksikliklerini gidermekle kalmaz, aynı zamanda sosyal ve ideolojik manipülasyonlara karşı koruyucu bir zırh oluşturur. Sağlam kolonlar, ergenin kimlik arayışında güvenli bir yapı sunarken, riskli davranış döngülerinin önüne geçer ve gençlerin toplumsal hayata adaptasyonunu destekler (22).

8.4. Önleyici ve İzleyici Sistemler

Psikostatik Kuram'a göre çocuklukta inşa edilen kolonlar, bireyin ileriki yaşamındaki davranışsal, duygusal ve sosyal işlevlerini doğrudan belirler (22). Kolon boşlukları ve çatlaklar, ergenlik ve genç yetişkinlikte risk davranışlarının ortaya çıkmasını kolaylaştıran “**statik boşluklar**” olarak tanımlanır. Bu nedenle kolonların durumu, yalnızca gelişimsel bir göstere değil, aynı zamanda potansiyel riskleri öngören bir erken uyarı sistemi olarak değerlendirilmelidir.

8.4.1. Psikolojik Ölçümler ve İzleme Protokolleri

Duygusal okuryazarlık, özsaygı, empati, sınır bilinci, anlam-değer algısı ve aidiyet gibi kolonların durumu, standart psikolojik ölçüm araçları ve gelişimsel değerlendirme protokolleriyle düzenli olarak izlenmelidir (25-22). Bu ölçümler, kolon boşluklarının büyüklüğünü ve hangi alanlarda güçlendirme gerektiğini ortaya koyar. Düzenli takip, kolon inşasında gecikme veya bozulma sinyallerini erken dönemde tespit etmeye imkân sağlar.

8.4.2. Gözlem ve Sosyal İzleme

Okul ve aile ortamlarında yapılan sistematik gözlemler, kolonların günlük yaşamda nasıl işlediğini ve sosyal etkileşimlerdeki etkilerini gösterir. Örneğin, sınır ve güven kolonları zayıf olan bir çocuk, grup içinde çatışma veya zorbalık eğilimleri sergileyebilir. Aidiyet ve anlam kolonları eksik olan bir genç, radikal veya riskli gruplara yönelmeye daha yatkın olabilir. Bu gözlemler, kolon boşluklarının sosyal bağlamda ortaya çıkan görünür işaretlerini belirleyerek, önleyici müdahalelere yön verir. Okul-aile ortamlarında gözlenen antisosyal davranışların gelişimsel temellerini ortaya koyar (29).

8.4.3. Risk ve Erken Uyarı Sistemleri

Kolon boşluklarının erken tespiti, ideolojik çöküş, şiddet, madde kullanımı veya zorbalık gibi risk davranışlarının önlenmesinde kritik öneme sahiptir. Psikostatik Kuram perspektifinde, kolonlar güçlendirilmeden yalnızca davranışsal müdahaleler uygulamak, uzun vadeli dayanıklılık sağlamaz. Bu nedenle, izleme sistemleri kolonların statik yapısını dikkate alarak, eksik kolonları hedefleyen bireysel ve toplumsal müdahaleleri devreye sokar (22).

8.4.4. Bütüncül Müdahale Yaklaşımı

Statik boşluklar ve çatlak kolonlar tespit edildiğinde,

önleyici müdahaleler yalnızca bireysel düzeyle sınırlı kalmamalıdır. Aile rehberliği, eğitim politikaları ve sosyal programlarla koordineli bir biçimde kolonların güçlendirilmesi gerekir. Böylece, duygusal regülasyon, sosyal normlara uyum, kimlik ve aidiyet kolonları sağlıklı biçimde yeniden inşa edilir. Bu yaklaşım, ergenin toplumsal ve ideolojik manipülasyonlara karşı direnç geliştirmesini ve

riskli davranış döngülerine girmemesini sağlar. Psikostatik Kuram çerçevesinde, önleyici ve izleyici sistemler, yalnızca gözlem ve değerlendirmeye odaklanmakla kalmaz, aynı zamanda kolonların bütüncül gelişimini destekleyen bir mekanizma olarak işlev görür. Kolonların güçlendirilmesi, bireyin psikolojik dayanıklılığını artırırken, toplumsal risklerin azaltılmasına da doğrudan katkı sağlar (22).

Tablo 7. Önleyici Müdahaleler ve Psikostatik Kolon Güçlendirme 30 Taşıyıcı Kolon- 4 Eksen- 3 Aşama

Kolon	Müdahale Türü	Uygulama Örnekleri	Bilişsel Eksen	Duygusal Eksen	Sosyal Eksen	Davranışsal Eksen	Statik Tarama	Eksenel İnceleme	Yeniden Yapılandırma
1. Güven Duygusu	Eğitim	Güven inşa eden grup çalışmaları	Sosyal ilişkilerde güvenli düşünme kapasitesi	Güvensizlik, kaygı	Sosyal etkileşimlerde açık veya çekingen davranış	İlişkilerde kaçınma veya agresyon	Boşluk/eksik	Düşünce, duygu, sosyal ve davranışsal etkiler analiz edilir	Grup çalışmaları, güven oyunları, aile rehberliği
2. Temel Bağlanma	Eğitim	Bağlanma oyunları, ebeveyn etkileşimi	Bağlanma stratejilerini kavrayabilme	Duygusal bağlanma kapasitesi	Yakın ilişkilerde empati ve bağ kurma	Bağlanma kaçınması veya aşırı bağıllık	Boşluk/eksik	Duygu ve sosyal eksenler incelenir	Güvenli bağlanma aktiviteleri, terapötik rehberlik
3. Benlik Değeri	Eğitim	Kendini tanıma çalışmaları	Kimlik ve özdeğer kavrayışı	Kendine güven, özsaygı	Sosyal etkileşimlerde kendini ifade edebilme	Riskli davranış ve madde kullanımı	Boşluk/eksik	Düşünce ve duygu analizi yapılır	Başarı odaklı aktiviteler, özsaygı güçlendirme
4. Beden Algısı	Eğitim	Spor, beden farkındalık egzersizleri	Bedensel farkındalığı kavrama	Beden imajı ve duygu	Sosyal ortamlarda kendine güven	Beden manipülasyonu veya madde kullanımı	Boşluk/eksik	Duygu ve davranış gözlemi	Spor, mindfulness, beden farkındalığı programları
5. Zaman Algısı	Eğitim	Günlük rutin, planlama çalışmaları	Planlama ve uzun vadeli düşünme	Sabır, gecikmiş tatmin toleransı	Grup görevlerinde zaman yönetimi	Acelecilik ve risk alma	Boşluk/eksik	Bilişsel ve davranışsal eksen incelenir	Rutin oluşturma, zaman yönetimi eğitimi
6. Sınır Oluşturma	Eğitim	Dürtü kontrolü aktiviteleri	Kişisel sınır farkındalığı	Duygusal kontrol	Sosyal uyum ve kabul	Agresyon, riskli davranış	Boşluk/eksik	Tüm eksenlerde sınır algısı değerlendirilir	Sınır belirleme oyunları, rehberlik
7. Empati Yetisi	Eğitim	Empati rol oyunları	Başkalarının perspektifini kavrama	Duygusal bağlantı kurma	Sosyal uyum, grup normları	Zorbalık, sosyal çatışma	Boşluk/eksik	Duygu ve sosyal eksenler incelenir	Empati eğitimleri, drama aktiviteleri
8. Aidiyet Hissi	Eğitim	Grup çalışmaları, topluluk etkinlikleri	Grup normlarını anlama	Duygusal bağ ve güven	Sosyal aidiyet ve kabullenme	Radikalleşme, sosyal izolasyon	Boşluk/eksik	Sosyal ve duygusal etkiler analiz edilir	Topluluk etkinlikleri, gönüllülük
9. Anlam Arayışı	Eğitim	Değerler eğitimi, etik tartışmalar	Hayat anlamını kavrama	Duygusal doyum	Sosyal rol ve değer hissi	Tehlikeli gruplara yönelme	Boşluk/eksik	Düşünsel ve duygusal analiz	Değer tartışmaları, mentorluk
10. Kendi Sesine Ulaşma	Eğitim	Yaratıcı yazı, kendini ifade	Kendi görüşünü değerlendirme	Özerklik, özgüven	Sosyal etkileşimlerde ifade	Kimlik krizine açıklık	Boşluk/eksik	Bilişsel ve sosyal eksen incelenir	Yaratıcı ifade çalışmaları
11. Duygu Tanıma	Eğitim	Duygusal farkındalık egzersizleri	Duyguları kavrama	Duygusal düzenleme	Sosyal empati	Kimyasal kolon veya öfke	Boşluk/eksik	Duygu eksenini detaylı değerlendirilir	Mindfulness, duygusal farkındalık
12. Kendini Yatıştırma Kapasitesi	Eğitim	Gevşeme teknikleri	Düşünceyi sakinleştirme	Stres yönetimi	Sosyal uyum	Tepkisellik, öfke patlaması	Boşluk/eksik	Duygu ve davranış gözlemi	Mindfulness, nefes teknikleri
13. Gerçeklik Algısı	Eğitim	Problem çözme	Durumları doğru değerlendirme	Duygusal doğruluk	Sosyal gerçeklik algısı	Yanlış karar ve risk	Boşluk/eksik	Bilişsel eksen incelenir	Eleştirel düşünme aktiviteleri
14. Kontrol Hissi	Eğitim	Planlama ve hedefleme	Kontrol kapasitesi	Duygusal regülasyon	Sosyal sorumluluk	İmpulsif davranış	Boşluk/eksik	Tüm eksenler gözlemlenir	Hedef belirleme, öz disiplin aktiviteleri

Kolon	Müdahale Türü	Uygulama Örnekleri	Bilişsel Eksen	Duygusal Eksen	Sosyal Eksen	Davranışsal Eksen	Statik Tarama	Eksenel İnceleme	Yeniden Yapılandırma
15. Değer Atfetme Kapasitesi	Eğitim	Etik tartışmalar	Kavramsal değer anlama	Duygusal motivasyon	Sosyal normlara uyum	Radikalleşme	Boşluk/eksik	Bilişsel ve sosyal eksen	Değer çalışmaları, rehberlik
16. Yas ve Kayıp Algısı	Eğitim	Duygu paylaşımı, kayıp çalışmaları	Kayıpları kavrama	Duygusal regülasyon	Sosyal destek kullanımı	Travmatik tepki	Boşluk/eksik	Duygusal ve davranış eksen	Kayıp yönetimi çalışmaları
17. Utanca Dayanıklılık	Eğitim	Sosyal beceri çalışmaları	Utancı algısını anlama	Duygusal tolerans	Sosyal etkileşimlerde dayanıklılık	Sosyal geri çekilme	Boşluk/eksik	Duygu ve sosyal eksen	Sosyal beceri oyunları
18. Hata ile Başa Çıkma	Eğitim	Hata çözümü	Hataları değerlendirme	Stres yönetimi	Sosyal ilişkilerde hatayla başa çıkma	Kaçınma veya aşırı tepki	Boşluk/eksik	Tüm eksenler incelenir	Problem çözme ve tolerans çalışmaları
19. Mahremiyet Bilinci	Eğitim	Kişisel sınır çalışmaları	Mahremiyet kavrayışı	Duygusal sınırlar	Sosyal gizlilik	İhlal riski	Boşluk/eksik	Duygu ve sosyal eksen	Sınır ve gizlilik çalışmaları
20. Gözetin Göz Algısı	Eğitim	Geri bildirim çalışmaları	Sosyal farkındalık	Duygusal yanıt	Grup içi algı	Yanlış yorum, hatalı karar	Boşluk/eksik	Bilişsel ve sosyal eksen	Sosyal farkındalık aktiviteleri
21. Zihinsel Kurgu ve Oyun Yetisi	Eğitim	Drama, yaratıcı oyun	Kavramsal düşünce	Duygusal ifade	Sosyal rol	Problem çözme eksikliği	Boşluk/eksik	Tüm eksenler incelenir	Drama, oyun ve hikâye oluşturma
22. Hayal Kurma Yetisi	Eğitim	Hayal etme ve tasarlama	Kavramsal planlama	Motivasyon	Sosyal etkileşim	Yenilik eksikliği	Boşluk/eksik	Bilişsel ve duygusal eksen	Yaratıcı ve hayal odaklı aktiviteler
23. Zorlukla Başa Çıkma	Eğitim	Direnç ve stres yönetimi	Problem çözme	Duygusal dayanıklılık	Sosyal destek kullanımı	Kriz tepkisi	Boşluk/eksik	Tüm eksenler incelenir	Stres yönetimi ve direnç eğitimleri
24. Risk ve Sınır Denetimi	Eğitim	Dikkat ve davranış kontrol	Risk değerlendirmesi	Duygusal kontrol	Sosyal normlara uyum	Tehlikeli davranış	Boşluk/eksik	Bilişsel ve davranışsal eksen	Davranış kontrol çalışmaları
25. Duygusal Yatırım Kapasitesi	Eğitim	Sosyal sorumluluk çalışmaları	Duygusal farkındalık	Duygusal bağlılık	Sosyal bağ	İlişkilerde istikrarsızlık	Boşluk/eksik	Duygu ve sosyal eksen	Sosyal sorumluluk ve bağ çalışmaları
26. Yönelim (Cinsiyet, Kimlik, Rol)	Eğitim	Kimlik farkındalığı	Kimlik kavrayışı	Duygusal kabul	Sosyal uyum	Kimlik krizleri	Boşluk/eksik	Bilişsel ve sosyal eksen	Kimlik ve cinsiyet eğitimleri
27. Denge ve Ritim Algısı	Eğitim	Koordinasyon, planlama aktiviteleri	Zaman ve düzen algısı	Duygusal denge	Sosyal uyum	Davranış düzensizliği	Boşluk/eksik	Tüm eksenler incelenir	Fiziksel ve zihinsel koordinasyon çalışmaları
28. Sahip Olma ve Bırakabilme	Eğitim	Paylaşma ve kayıp aktiviteleri	Kavramsal sahip olma	Duygusal tolerans	Sosyal paylaşım	Takıntı, kayıp zorlukları	Boşluk/eksik	Duygusal ve davranış eksen	Paylaşma ve kayıp yönetimi
29. Kıskançlık ve Hakkaniyet Algısı	Eğitim	Adalet oyunları	Kavramsal adalet	Duygusal kontrol	Sosyal etkileşimde adalet	Rekabet ve kıskançlık	Boşluk/eksik	Tüm eksenler incelenir	Adalet ve paylaşım oyunları
30. Zamana Yayılı Sabır Yetisi	Eğitim	Uzun vadeli planlama aktiviteleri	Planlama ve gecikmiş tatmin	Sabır ve duygu kontrolü	Sosyal bekleme toleransı	Anlık tatmin arayışı	Boşluk/eksik	Bilişsel, duygusal ve sosyal eksen	Planlama ve sabır geliştirme aktiviteleri

Kolonlar ve Temel İşlevleri: 30 kolon, bilişsel, duygusal, sosyal ve davranışsal eksenlerde gelişim için kritik taşıyıcı yapılar olarak tanımlanıyor. Örneğin “Güven Duygusu” kolonunda eksiklik, sosyal ilişkilerde kaygı ve kaçınmacı davranışlara yol açabilirken, “Beden Algısı” kolonunda eksiklik, özsaygı, sosyal güven ve riskli davranışları etkileyebilir.

Eksenler Arası Etkileşim: Her kolon sadece kendi ekseninde değil, diğer eksenlerle de etkileşim halinde. Örneğin duygusal eksenindeki bir boşluk, davranışsal ekseninde riskli davranışlara dönüşebilir. Bu yaklaşım, bireyin psikolojik dayanıklılığını ve kırılganlığını bütüncül olarak değerlendirmeyi sağlar.

Statik Tarama ve Eksensel İnceleme: Kolonlarda eksiklik veya boşluklar belirlenip, bilişsel, duygusal, sosyal ve davranışsal etkiler analiz ediliyor. Bu sayede hangi kolonlarda müdahale gerektiği saptanabiliyor.

Müdahale Örnekleri: Eğitim, sosyal programlar, aile rehberliği gibi müdahaleler her kolon için somut örneklerle verilmiş. Örneğin “Empati Yetisi” kolonunu güçlendirmek için empati rol oyunları veya drama aktiviteleri önerilmiş. Müdahaleler, kolon boşluklarını doldurmayı ve dolayısıyla risk davranışlarını azaltmayı hedefliyor.

Psikolojik ve Sosyal Risklerle İlişki: Tablo, kolon boşluklarının ergenlerde **risk davranışları, radikalleşme, sosyal izolasyon, madde kullanımı, agresyon** gibi sonuçlarla ilişkisini gösteriyor. Aynı zamanda kolonların güçlendirilmesiyle bu risklerin azaltılabileceği vurgulanıyor.

Bütüncül Psikostatik Yaklaşım: Kolonlar bir sistem olarak görülüyor, tek tek kolonların değil kolonlar arası etkileşimlerin de bireyin psikolojik dayanıklılığı ve kırılganlığı üzerinde etkili olduğu belirtiliyor. Bu nedenle müdahaleler sadece bireysel eksiklikleri gidermekle kalmayıp, sistemik bir denge oluşturmayı amaçlıyor. **Özetle** bu tablo, **Psikostatik Kuram’ın kolon temelli bütüncül yaklaşımını somutlaştırıyor**. Kolonlar, eksenler ve müdahaleler aracılığıyla ergenin psikolojik, sosyal ve davranışsal gelişimi inceleniyor, riskler belirleniyor ve önleyici stratejiler planlanıyor. **Tablo, teoriyi uygulamaya dönüştüren bir rehber niteliği taşıyor**.

KAYNAKÇA

1. Achenbach, T. M., & Rescorla, L. A. (2001). *6-18 yaş arası çocuk davranış kontrol listesi* (s. 6-1). Burlington, VT: Vermont Üniversitesi.
2. Altan, T. (2022). *Annelere uygulanan duygusal okuryazarlık psikoeğitim programının annelerin duygusal okuryazarlık becerilerine etkisi* (Doctoral dissertation, Bursa Uludağ University, Turkey).

3. Bailey, D. H., Watts, T. W., Hart, E. R., & Yu, M. J. (2024). Learning about development from interventions. *Annual Review of Developmental Psychology*, 6, 251–272.
4. Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Prentice Hall.
5. Beck, A. T. (1976). *Cognitive therapy and the emotional disorders*. International Universities Press.
6. Bowlby, J. (2008). *A secure base: Parent-child attachment and healthy human development*. Basic Books.
7. Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development*. Harvard University Press.
8. Brüt, J. J. (2014). Duygu düzenleme: Kavramsal ve ampirik temeller. *Duygu düzenleme el kitabı*, 2(1), 3–20.
9. Cicchetti, D., & Toth, S. L. (1995). A developmental psychopathology perspective on child abuse and neglect. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 34(5), 541–565.
10. Davis, M. H. (1983). Empatide bireysel farklılıkların ölçülmesi: Çok boyutlu bir yaklaşımın kanıtı. *Journal of Personality and Social Psychology*, 44(1), 113.
11. Erikson, E. H. (1950). *Childhood and society*. Norton.
12. Erikson, E. H. (1963). *Childhood and society* (2nd ed.). W. W. Norton & Company.
13. Farrington, D. P. (2005). Antisozyal davranışın çocukluk kökenleri. *Klinik Psikoloji & Psikoterapi: Uluslararası Teori & Uygulama Dergisi*, 12(3), 177–190.
14. Freud, S. (1905/1953). *Three essays on the theory of sexuality*. Basic Books.
15. Freud, S. (1905/1953). Three essays on the theory of sexuality. In *The standard edition of the complete psychological works of Sigmund Freud* (Vol. 7, pp. 125–243). Hogarth Press.
16. Goleman, D. (1995-2005). *Emotional intelligence: Why it can matter more than IQ*. Bantam Books.
17. Gross, J. J. (1998-2014). The emerging field of emotion regulation: An integrative review. *Review of General Psychology*, 2(3), 271–299.
18. Han, B.-C. (2021). *Palliative society: Pain today*. Polity Press.
19. Hawkins, J. D., Catalano, R. F., & Miller, J. Y. (1992). Ergenlik ve erken yetişkinlik döneminde alkol ve diğer uyuşturucu sorunları için risk ve koruyucu faktörler: Madde bağımlılığının önlenmesi için çıkarımlar. *Psychological Bulletin*, 112(1), 64.

20. John-Steiner, V. (1997). *Zihin defterleri: Düşünme keşifleri*. Oxford Üniversitesi Yayınları.
21. Koob, G. F., & Volkow, N. D. (2010). Bağımlılığın nörodevresi. *Neuropsychopharmacology*, 35(1), 217–238.
22. Kölçe, U. M. (2025). *Psikostatik Kuram: Statik yapılar üzerinden bilişsel ayrıcalıklar-davranışsal bir gelişim modeli*. Dorlion İnsancıl Yayınları.
23. McLuhan, M. (1964). *Understanding media: The extensions of man*. McGraw-Hill.
24. Minuchin, S. (1974-2018). *Families and family therapy*. Harvard University Press.
25. Moffitt, T. E. (1993)-(2006). Davranış bozukluğunun nöropsikolojisi. *Development and Psychopathology*, 5(1-2), 135–151.
26. Olweus, D., & Hart, C. H. (1993). Oyun alanındaki zorbalık: Mağduriyetin rolü. *Oyun alanlarındaki çocuklar: Araştırma perspektifleri ve uygulamaları*, 85–128.
27. Patterson, G. R., DeBaryshe, B. D., & Ramsey, E. (1989). A developmental perspective on antisocial behavior. *American Psychologist*, 44(2), 329–335.
28. Piaget, J. (1952). *The origins of intelligence in children*. International Universities Press.
29. Piaget, J. (1972). Desenvolvimento e aprendizagem. *Studying Teaching*, 1–8.
30. Pérez, J. M., & Badr, M. I. (2019). Psikanalizde “cinsel konum” kavramı ve bedenle ilişkisi. *La Plata Ulusal Üniversitesi Psikoloji Fakültesi VII Uluslararası Araştırma Kongresi* (Ensenada, 4-6 Aralık 2019).
31. Rosenberg, M. (1965). *Rosenberg self-esteem scale (RSE). Acceptance and commitment therapy. Measures package*, 61(52), 18.
32. Salmivalli, C. (2010). Zorbalık ve akran grubu: Bir inceleme. *Aggressive Behavior*, 15(2), 112.
33. Siegel, D. J. (2012-2020). *The developing mind: How relationships and the brain interact to shape who we are* (2nd ed.). Guilford Press.
34. Sroufe, L. A. (1997). *Emotional development: The organization of emotional life in the early years*. Cambridge University Press.
35. Steinberg, L., Albert, D., Cauffman, E., Banich, M., Graham, S., & Woolard, J. (2008)-(2010). Davranış ve öz bildirimle endekslenen duyum arayışı ve dürtüsellikteki yaş farklılıkları: İkili sistem modeli için kanıt. *Developmental Psychology*, 44(6), 1764.
36. Winnicott, D. W. (1965-2014-2012). *The maturational processes and the facilitating environment*. International Universities Press.
37. Yalçın, Ö., & Erdoğan, A. (2013). Şiddet ve agresyonun nörobiyolojik, psikososyal ve çevresel nedenleri. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 5(4), 388–419.
38. Atıcı, M. (2001). Öğretmen yetkinliği. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 26(26), 195–209.
39. Gross, J. J., & diğerleri. (2014). Duygu düzenleme: Kavramsal ve ampirik temeller. *Duygu düzenleme el kitabı*, 2(1), 3–20.